

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra pastorální a spirituální teologie

KRISTÝNA ŠTUPÁKOVÁ

Vybraná témata z duchovního odkazu Alfonsa Liguori

Bakalářská práce

Vedoucí práce: **doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.**

OLOMOUC 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedené
prameny a literaturu.

V Olomouci dne

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat těm, bez jejichž pomoci by práce nevznikla. V první řadě děkuji Bohu za dar života a jeho neustálé věrné a milující vedení. Ze srdce děkuji vedoucímu práce doc. Dr. Michalu Altrichterovi Th. D., za odborné a zároveň velmi laskavé vedení práce. Děkuji také P. Mgr. Petrovi Kvetanovi CSsR za poskytnutí potřebné literatury a jeho trpělivé redemptoristické doprovázení vzniku práce. Chtěla bych poděkovat i své sestře Anežce Štupákové za jazykovou korekturu, i celé mé rodině a přátelům za pomoc a každé hřejivé povzbuzení. V neposlední řadě děkuji všem redemptoristům, díky nimž jsem se mohla s Alfonsem seznámit.

OBSAH

ÚVOD	5
1. ŽIVOT A DÍLO ALFONSE Z LIGUORI.....	6
1.1 Na cestě životem	6
1.2 Nové povolání.....	10
1.3 Stále živý odkaz sv. Alfonse.....	16
2 KONGREGACE NEJSVĚTĚJŠÍHO VYKUPITELE – REDEMPTORISTÉ	20
2.1 Spiritualita řádu	20
2.2 Alfonsovo charisma v řádu.....	25
2.3 Misijní činnost	31
3 VYBRANÁ TÉMATA Z DUCHOVNÍHO ODKAZU.....	35
3.1 Panna Marie, Matka Boží i Matka naše.....	35
3.2 Eucharistie	40
3.3 Modlitba jako „prostředek prostředků“	45
ZÁVĚR.....	51
Literatura	52
Elektronické zdroje	53

ÚVOD

Alfons z Liguori – velký učitel církve, patron zpovědníků a morálních teologů, autor mnoha knih a zakladatel Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Člověk, se kterým je pomalu škoda se blíže nesetkat. Krátce ještě uvádím důvod výběru daného tématu práce. Odmalička žijí ve farnosti Frýdek, kde slouží redemptoristé. Právě skrze ně jsem měla možnost blíže se seznámit s jejich spiritualitou i se samotným zakladatelem řehole – Alfonsem. Jelikož se mi redemptoristická spiritualita stála postupně blízkou a Alfons přítelem, jenž mě doprovází na cestě života, rozhodla jsem se pro uvedené téma, abych mohla tak sama hlouběji proniknout do vybraných témat a zároveň i otevřít a nést dále poselství Alfonsova života. Předložená bakalářská práce je zaměřena a dotýká se vybraných témat z duchovního odkazu Alfonse z Liguori, které rozebírá v úzkém kontextu světcova života.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol, které se následně dělí do dalších menších celků. První kapitola je převážně věnovaná životu světce. Třebaže nešlo o primární téma práce, i této kapitole je záměrně ponechán velký prostor, protože jen stěží jde porozumět Alfonsově odkazu bez znalosti některých kontextů jeho života. Druhá kapitola představuje Kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele, řád, jehož byl Alfons zakladatelem. I v samotném řádu zanechal světec dalším generacím spolubratrů velký duchovní odkaz, který zůstává aktuálním v každé době. Kapitola tak otevírá některá témata, která jsou díky Alfonsově osobnosti a otcovskému vedení Kongregace až dodnes redemptoristům stále vlastní a pro jejich život specifická. Poslední třetí kapitola se věnuje třem konkrétním vybraným tématům z duchovního odkazu Alfonse z Liguori. Do této kapitoly byla vybrána témata z Alfonsova duchovního odkazu, která se nejen mnohokrát objevují v jeho spisech, ale můžeme je také velmi zřetelně zahlédnout i v knize světcova života. Matka Boží, Eucharistie a modlitba jsou ony tři pilíře, na kterých stál Alfonsův duchovní život.

Cílem bakalářské práce je poukázat na stále živý a aktuální duchovní odkaz Alfonse z Liguori a vybrat z něj některá témata k hlubší analýze.

1. ŽIVOT A DÍLO ALFONSE Z LIGUORI

„Život tohoto světce je žité evangelium. Vyprávím-li vám tedy o svatém Alfonsovi, budu vlastně vykládat evangelium“, napsal Jan Pavel I. ještě jako benátský patriarcha v roce 1972¹. A stejně jako evangelium neutváří jenom cesta kříže nebo událost radostného vzkříšení, tak se také Alfonsův život skládal z mnoha období, z nichž každé bylo v životě světce svým způsobem důležité a stěží nahraditelné.

1.1 Na cestě životem

Alfons se narodil 27. září 1696 v italském městečku Marianelle, nedaleko Neapole². Díky matrice farního kostela Santa Maria dei Vergini víme, že hned o dva dny později, v sobotu 29. září, byl v tomto kostele pokřtěn. V dalších letech se v matrice objevily ještě záznamy o křtu jeho dalších sedmi sourozenců³.

Rodinné zázemí

Alfons se narodil dvěma neapolským manželům, jež vynikali rodem i ctností: Donu Josefu z Liguori a doně Anně Cavalieri⁴. Jeho rodina patřila ke staré patricijské šlechtě, ke stavu baronů, který díky svému pozemkovému vlastnictví, bohatství a postavení častokrát převyšoval mnohé jiné skupiny ve městě⁵. Křesťanská zbožnost pro rodinu Liguori nebyla pouhou tradicí nebo jakýmsi vnějším společenským maskováním, ale hlubokou skutečností víry. Otec dbal ve svém domě na přísnou disciplínu a byl skutečně rád, že jeho žena vychovávala děti i ve víře⁶. „Tento ctižádostivý a obývaný důstojník byl přísný k sobě i k druhým. Byl výbušný a panovačný a není pochyb o tom, že byl i přísným, autoritativním otcem. Snil o tom, že ve svém nejstarším synovi předčí sebe samého.“⁷ Jinak byl ale otcem velmi starostlivým a hluboce věřícím mužem. Pravidelně utíkal do samoty kláštera, aby se tam věnoval rozjímání a duchovním cvičením. Na stěně jeho kajuty visely obrazy jeho

¹ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 6.

² Srv. Maukemeester, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupitele*, Nitrianska Blatnica 1985, s. 13.

³ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 13.

⁴ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 8.

⁵ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 19.

⁶ Tamtéž, s. 25.

⁷ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 6.

oblíbených světců a zvláštní lásku choval právě k trpícímu Spasiteli⁸. Velký vliv na dorůstající děti Liguori měla samozřejmě jemnocitná a něžná Alfonsova matka. Alfons ji miloval celým srdcem⁹. Až do vysokého věku o ní vždy světec mluvil s úctou. Byla podle všeho tichá, rozumná, dobrotivá a hluboce věřící. Při vši starosti o děti a domácnost se denně modlívala církevní hodinky, hodně času věnovala také rozjímavé modlitbě a v postním období se přísně postila¹⁰. Právě zmíněná jemnost matky a někdy až vojenská přísnost a askeze otce, se sloučily v životě prvorozeného syna. Tyto zděděné italsko-neapolské vlastnosti zcela vysvětlují světcovu výjimečnou citlivost a emocionalitu¹¹.

Studium mladého Liguori

Otec v touze uchránit nevinnost svého syna, nechtěl mladého Alfonse umístit do některého vzdělávacího ústavu, v němž podle něj byla právě mravnost mladých lidí ve velkém nebezpečí. Alfons tedy zůstal doma u své matky a na jeho výchovu a vzdělání dohlíželi vybraní neapolští učitelé. Vedle své mateřštiny, studoval latinu, řečtinu i francouzštinu, učil se umění a hodiny denně trávil hrou na klavír¹². Na otcovo přání pilně studoval i vědy exaktní, přírodopis, dějepis, zeměpis, kosmografii a v neposlední řadě také filozofii¹³. „A to vše před dvanáctým rokem života! Na dětské hry a klukovská dobrodružství nezbývalo času. Vědění chtivý a velmi nadaný Alfons tak dosáhl skvělých výsledků.“¹⁴ Ve dvanácti letech začal mladý Liguori studovat univerzitu a o čtyři roky později už byl úspěšně promován za doktora práv¹⁵. I na tento čas synových studií ovšem bedlivě dohlížel jeho otec. Jednou se Alfons zdržel u svého přítele a domů se vracel pozdě, proto potichu zamířil do svého pokoje, kde našel úplně prázdný stůl. Zmizely z něho všechny jeho knihy a místo nich tam ležel balíček hracích karet. V tom do pokoje vešel otec, jenž čekal na syna v sousedním pokoji a vzkřikl na zaraženého Alfonse: „Tak, teď si prohlédni tyto obsažné knihy! Do toho“ Studuj z nich.“ Ten večer Alfons velmi dobře porozuměl otcovu poselství

⁸ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 14.

⁹ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 26.

¹⁰ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 15.

¹¹ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita*, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 36.

¹² Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 11.

¹³ Tamtéž, s. 12.

¹⁴ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 18.

¹⁵ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 17.

a byl z podobných manévřů vyléčen¹⁶. Třebaže se nám čas Alfonsova dětství a dospívání může jevit poněkud tvrdý, byly to právě tato léta, která výrazným způsobem utvářela mnohé formy jeho pozdější apoštolské služby.

Právníká kariéra

Již na počátku právnícké kariéry si Alfons s pomocí svého zpovědníka P. Pagana sestavil vlastní program čestného advokáta, v němž se zavazoval, že nikdy nepřijme obhajobu nespravedlivého případu a nezamlčí nic pravdivého, vždy si bude vážit svého protivníka a jako právní zástupce se bude modlit k nejspravedlivějšímu Bohu, který byl podle něj nejvyšším ochráncem práva¹⁷. Mladému právníkovi byly už brzy svěřovány i ty nejdůležitější soudní spory. Lidé si vážili Alfonsova umění, jeho výmluvnosti, ale i jeho právnícké nezištnosti. Až pozoruhodná je skutečnost, že v letech 1715-1723 se Alfons stal vítězem v každém soudním sporu¹⁸. Jako právník vstoupil také do zbožné kongregace doktorů zřízené oratoriány, jejímž členům byla uložena povinnost jednou týdně navštívit nemocnici a ošetřovat nemocné¹⁹. Avšak světec prožíval v těchto letech i mnohé krize víry. Vlažnost a láska ke světu začaly převládat nad jeho láskou ke Kristu²⁰. V roce 1723 došlo na onen slavný mnohaletý soudní proces, v němž proti sobě stáli velkovévoda toskánský a vévoda gravinský z rodu Orsini, kterého zastupoval právě mladý Alfons. Jak u něj bylo ve zvyku i nyní věnoval mnoho času studiu všech aktů a došel k jasnému závěru, že jeho mandát je v právu²¹. Soudce ale rozhodl pro němu. Nerozhodovalo se však na základě lepších argumentů, ale do hry vstoupily politické důvody podepřené tehdy běžnými úplatky²². Alfons byl sražen. Prohrál svůj životní proces. Nejvíce jej ale ranilo to, že v soudní síni byla pošlapána spravedlnost. Zcela rozhozen vyšel dveřmi soudní síně a jeho slova na rozloučenou zůstávají v paměti po mnoha další staletí: „Světě, už jsem tě poznal. Soudní síně, už mě vícekrát neuvídíte!“²³ Když došel domů, na tři dny se zamkl ve svém pokoji, nejedl a nepil. Modlil se, zápasil a vyrovnával se sám se sebou, se světem i s Bohem. Až naléhavě

¹⁶ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 19.

¹⁷ Tamtéž, s. 21.

¹⁸ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 14.

¹⁹ Srv. Dachovský, Karel. *Sv. Alfons z Liguori*, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 8.

²⁰ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 25.

²¹ Tamtéž, s. 28.

²² Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 17.

²³ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 29.

a neutichající prosby matky, jej přiměli po třech dnech opět odemknout a sníst alespoň jeden krajíc melounů²⁴. Tento osudový den byl dnem konce Alfonsovy právnické kariéry, ale zároveň to byl i den, který se stal počátkem nového života.

Daruj se mně!

Mezi otcem a synem v domě Liguori nastalo ticho. Po jedné z dalších bolestných hádek o Alfonsově způsobu života, Alfons odchází za nevyléčitelně nemocnými do chorobince. Uprostřed služby nemocným jej zaplavuje jasné světlo, dům se otřásá a Alfons slyší zřetelný hlas: „Zanech světa a daruj se mně!“²⁵. Je jím zasažen, přesto pracuje dál, jak jen může. Když ale chce jít domů, tak před nemocnicí se celý zážitek znova opakuje a opět silně zaznívají ona slova „Zanech světa a daruj se mně!“²⁶. Alfons se odebírá do kostela Panny Marie od Vykoupení zajatých, ve kterém se již dříve rád modlíval. Před oltářem Matky Boží odepíná svůj kord, znak svého šlechtictví, a pokládá jej na oltář a spolu s ním i celý svůj dosavadní život. Psala se sobota 29. srpna 1723 – den, jenž Alfons až do své smrti bude nazývat dnem svého skutečného obrácení²⁶. Z kostela si to Alfons namířil ke svému duchovnímu vůdci P. Paganovi, který jej moudře doprovázel od malého kluka. Vypověděl mu vše, co se stalo a sdělil mu své rozhodnutí stát se knězem – oratoriánem. Moudrý P. Pagano moc dobře znal poměry rodiny Liguori, proto mladíka vyzval k trpělivosti a k čekání na otcův souhlas²⁷. Když se Alfonsův otec dověděl, pro co se jeho prvorozený syn rozhodl, zkameněl, po chvíli vykřikl a práskl za sebou dveřmi. Od té doby už s Alfonsem nemluvil, nýbrž dělal vše pro to, aby syna od jeho předsevzetí odradil. Na popud otce Alfonse přemlouvali mnozí přátelé i kněží, ale on zůstal ve svém rozhodnutí neoblomný²⁸. Po čase přeci jen don Josef, zvláště díky domluvě Msgre. Cavalieri ustoupil, a to pod podmínkou, že Alfons nevstoupí k oratoriánům, ale zůstane v otcovském domě. Sám poté doprovodil svého syna ke kardinálovi Pignatellimu, v jehož semináři přijal Alfons 23. října 1723 ve svých dvaceti sedmi letech duchovní roucho²⁹.

²⁴ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori*, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 43.

²⁵ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 31.

²⁶ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori*, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 45.

²⁷ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 32.

²⁸ Tamtéž, s. 33.

²⁹ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 26.

Cesta kněžství

Díky předchozímu studiu mladý Liguori získal předběžné vědomosti a požadavky té doby nebyly tak vysoké jako je tomu dnes, jeho studium mělo rychlý spád. Již po roce dostal nižší svěcení a v r. 1726 byl vysvěcen za jáhna³⁰. Krátce po jáhenském svěcení Alfons smrtelně onemocněl. Lékaři se po boji vzdali naděje na jeho uzdravení. Náš světec ale prosil, aby mu z kostela Panny Marie od Vykoupení zajatců přinesli onu mariánskou sošku, k jejíž nohám složil svůj šlechtický kord a při níž se rozhodl stát knězem. Po modlitbě před touto Madonnou se tak Alfons opět uzdravil³¹. Nakonec byl tedy i přes všemožné obtíže dne 21. prosince roku 1726 ve svých třiceti letech v katedrále S. Gennaro vysvěcen za kněze³². Netrvalo to dlouho a farnosti i kláštery napříč celou Neapoli ve velkém zvali mladého kněze kázat. Jeho slova byla přímá, srozumitelná a doslova působila zázraky. Po jeho kázání se mnozí obrátili. Byli mezi nimi například neřestný učitel Barbarese nebo voják Nardone, kteří se také později stali horlivými laickými apoštoly³³. Oblíbeným se Alfons stal i ve zpovědnici. Jeho jednání se totiž odlišovalo od jednání mnohých zpovědníků té doby. Alfons vždy volil zlatou střední cestu mezi přílišnou přísností a povrchní volností. Ačkoliv tak byl velmi přísný sám k sobě, k jiným byl shovívavý a laskavě přijímal i největší hříšníky³⁴. Již jako seminarista v roce 1724 podal Alfons žádost o přijetí do Apoštolských misií, kněžského sdružení, jež konalo po městech a vesnicích lidové misie³⁵. V této službě nadále horlivě pokračoval i po svém kněžském svěcení a jistě v mnohém utvářela i pozdější misijní službu nového řádu.

1.2 Nové povolání

Alfons zcela změnil svůj dřívější život, přijal Boží povolání ke kněžství a vstoupil do něj s velkou horlivostí. Kněžské svěcení bylo ale pouze jakýmsi prvním krokem na Alfonsově životní cestě, s níž Boží prozřetelnost zamýšlela velké věci. Po pár letech kněžství se tak v Alfonsově srdci silně ozvalo nové povolání, které třebaže přišlo až nyní, jak můžeme vidět při zpětném pohledu na světcův život, bylo připravované desítky let.

³⁰ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori*, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 52.

³¹ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 35.

³² Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori*, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 54.

³³ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 38.

³⁴ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 33.

³⁵ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 40.

Osloven opuštěností

Koncem roku 1729 vypukla v Neapoli epidemie, a proto se i kněží Apoštolských misíí intenzivně věnovali nemocným a umírajícím. Bylo ovšem třeba odložené misie dohnat. Nepřetržitě pracovní nasazení u Alfonse způsobilo nemoc z vyčerpání. Lékaři mu v obavě o jeho život nařídili klid a horský vzduch, a tak Alfons v polovině května odplouvá s pěti přáteli směrem k Amalfi³⁶. Horská samota v Scale při Amalfi, kde si tito misionáři přijeli odpočinout, se zanedlouho stala poutnickým místem. Odevšad přicházeli lidé, aby slyšeli radostnou zvěst o vykoupení, dávali křtít své děti a přijímali ostatní svátosti³⁷. „To, co Alfons viděl v onom osamělém horském kraji, jej hluboce zasáhlo. Byl zachvácen prudkým neklidem lásky, která chce zachraňovat. Z této lásky v něm vzešla myšlenka založit misionářskou společnost. Její členové měli hlásat evangelium opuštěnému venkovskému obyvatelstvu. Měli jít k těm, o něž se nikdo nestará.“³⁸ Během Alfonsova pobytu ve Scale zasáhly do jeho života dvě neapolské osobnosti: biskup Tommaso Falcoia a sestra Maria Celeste Crostarosa³⁹. Biskup Falcoia v sobě už přes dvacet let nosil myšlenku na založení nového řádu⁴⁰ a sestra Crostarosa, jenž byla ženou velmi nadanou, měla už v noviciátu několik zjevení, v nichž dostala úkol: Měla pomoci založit nový řád, jehož cílem bude následovat život Vykupitele⁴¹. V říjnu 1731 má Crostarosa další vidění kongregace kněží, kteří konají lidové misie mezi chudými a v jejím čele spatřuje Alfonsa z Liguori⁴². Alfons je zmaten a rozrušen, zvláště když biskup Falcoia stále souhlasí a podporuje založení řádu. Sám Alfons vnímá v řádu Boží vůli, ale bojuje s tím, že by on měl stát v jeho čele. Vrací se do Neapole a jeho kroky směřují k P. Paganovi, který celou věc prvně neschvaluje, avšak o pár dní později dává překvapenému Alfonsovi své požehnání. Alfons se ještě rozhodne jít pro radu ke dvěma „svatým“ mužům, jimiž byli představený Lazaristů P. Cutica a provinciál Jezuitů P. Manulio. I oni jsou novému řádu nakloněni a domlouvají Alfonsovi, aby se nebránil založení nové kongregace⁴³. Alfons tak s uvážením a důvěrou přijímá Boží pozvání a opět se vydává na novou cestu.

³⁶ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 53.

³⁷ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 82.

³⁸ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 57.

³⁹ Tamtéž, s. 58.

⁴⁰ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 85.

⁴¹ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 59.

⁴² Tamtéž, s. 61.

⁴³ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 49.

Zakladatel Redemptoristů

Ta nejtěžší chvíle na Alfonse ještě čekala. Jednoho dne vešel do svého pokoje, kde přišel i jeho otec, byl u něj celé tři hodiny a prosil ho, aby do hor neodcházel. Alfons byl hluboce pohnutý, vždyť šlo o okamžik, v němž stála láska proti lásce. Ale nedalo se nic dělat, Bůh jej volal⁴⁴. A tak „5. listopadu 1732 přišel Alfons do Scaly ke svým čtyřem druhům, aby položil základ k nové kongregaci. Tři následující dny byly věnovány modlitbě a přípravě na slavnostní zahájení“⁴⁵. Dnem založení kongregace se stal 9. listopad 1732. Čtyři kněží – Alfons de Liguori, Vincenzo Mannarini, Fiovanni Battista Donato a Pietro Romano – a jeden laik Sivestro Tosquez klečíc před biskupem Falcoiou potvrdili svůj úmysl sdružit se do misionářského společenství, které bude hlásat evangelium chudým⁴⁶. Mezi Alfonsem a Falcoiou bylo i jisté napětí způsobené rozdílnými pohledy obou mužů na některé otázky právě vzniklého společenství. Sám Alfons se nikdy nepovažoval za představeného nové Kongregace, zvláště dokud biskup Falcoia žil⁴⁷, třebaže jej právě tak její členové vnímali. Novou kongregaci nečekaly jednoduché roky. Již o půl roku později se Kongregace misionářů Vykupitele skládala pouze z jednoho kněze, jímž byl Alfons a jednoho laického bratra – Víta Curzia⁴⁸. V těchto časech udržel kongregaci při životě Alfonsův slib z 28. listopadu 1732, v němž se zavázal, že zůstane kongregací věrný, i kdyby jej všichni opustili⁴⁹. Slib splnil a jeho bezmezná důvěra v Boží vedení celého díla nebyla zklamána. V létě 1733 do společenství vstupují dva jeho přátelé, právníci, kněz Sarnelli a seminarista Sportelli. Ve Scale tak najednou žijí muži, z nichž každý, jak se později ukáže, má formát světce⁵⁰. Alfons a jeho řád přečkal své první nejtěžší okamžiky a pokračoval v růstu.

⁴⁴ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori*, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 95.

⁴⁵ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 60.

⁴⁶ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 65.

⁴⁷ Srv. Maukemeester, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica* 1985, s. 26.

⁴⁸ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 69.

⁴⁹ Srv. Maukemeester, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica* 1985, s. 29.

⁵⁰ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 71.

V čele Kongregace

Dne 20. dubna 1743 biskup Falcoia umírá a Alfonsovi adresuje slova: „Vaše kongregace je dílem Božím, uvidíte, že se rozmnoží jako polní tráva.“⁵¹ Kongregace existovala již jedenáct let, měla jediný dům v Ciorani a patnáct členů, kteří se sešli 6. května právě v Ciorani k volbě nového generálního představeného. Jelikož 9. května v prvních třech kolech nikdo nedosáhl potřebné třetiny, byla vyhlášena modlitební přestávka, v níž se Alfons už nechal přemluvit. Po přestávce dostal v prvním kole (kromě svého) všechny hlasy a stal se tak už oficiálně představným Kongregace⁵². Alfons dlouho usiloval o schválení kongregace, čehož se dočkal v únoru roku 1749. Jeho misijní společnost dostala církevní schválení a Benedikt XIV. jí dal také její oficiální název Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele⁵³. Na následující generální kapitule v říjnu 1749 členové Kongregace úředně přijali novou reguli, obnovili své sliby a Alfonse opět zvolili do svého čela⁵⁴. Alfons byl svědomitým představeným, vybízel k zachovávaní řehole a sám v jejím zachovávaní nad spolubratry vynikal⁵⁵. Trávil čas v modlitbě a v naslouchání těm, které vedl, a proto pro něj nebylo problémem učinit i pro některé bratry výjimky z řehole jako tomu bylo například u Sarnelliho nebo sv. Gerarda Maielli⁵⁶. Byl rád, když byli jeho synové veselí a vzájemnou lásku rozehříval i skrze své promluvy, jež byly zábavné a užitečné zároveň⁵⁷. Třebaže byl Alfons generálním představeným, vedl prostý život, a tak se se někdy i stalo, že jej lidé na počátku misí považovali za pouhého sluhu⁵⁸. Uprostřed všech strastí, které sužovaly kongregaci, zůstal Alfons vždy stálý a silný, vědom si toho, že plní Boží vůli, a že se vše děje z Božího dopuštění a k větší slávě Boží⁵⁹. Členové kongregace v něm nacházeli laskavého otce, blízkého bratra a představeného, jehož víra vedla celou Kongregaci neustále vpřed.

⁵¹ Srv. Dachovský, Karel. Sv. Alfons z Liguori, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 20.

⁵² Srv. Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 78.

⁵³ Tamtéž, s. 85.

⁵⁴ Srv. Maukemeester, Mauricius de. Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica 1985, s. 48.

⁵⁵ Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Franci, Praha 1904, s. 97.

⁵⁶ Srv. Oppitz, Josef. Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 68.

⁵⁷ Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Franci, Praha 1904, s. 44.

⁵⁸ Srv. Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 91,

⁵⁹ Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Franci, Praha 1904, s. 262.

Biskupská služba

Několikrát byl Alfons navrhován na biskupský úřad, ale vždy se mu podařilo „hrozící nebezpečí“ odvrátit. Nikdy se necítil tak bezpečně jako nyní, bylo mu už 65 let a stále býval nemocný⁶⁰. Proto když mu apoštolský nuncius přišel oznámit jeho jmenování, zprávu prvně považoval za vtip, avšak po přečtení dopisů oněměl a do očí mu vešly slzy. Upokojen myšlenkou, že mu papež snad chtěl jen prokázat čest, píše zpětnou listinu s mnoha důvody, proč se biskupem stát nemůže⁶¹. Z Říma mu záhy přichází odpověď. Duchem osvícený Papež Kliment XIII. Alfonsovi výslovně přikazuje přijmout biskupskou hodnost ve sv. Agátě. A tak byl Alfons 20. června 1762 v chrámě della Minerva v Římě vysvěcen za biskupa⁶². Jako by světec svěcením omládl a jeho ducha se zmocnily nové síly, třebaže tělo bylo opotřebované a nemocné⁶³. Alfons v diecézi vnímal nebezpečný mravní úpadek některých kněží, jenž byl důsledkem neužitečného lelkování a hýřivého životního stylu⁶⁴. Důrazně zasáhl. Úřadující kněží se museli pravidelně zúčastňovat přednášek a diskusí a ke zpovídání byly připuštěni pouze ti, kteří složili zkoušku⁶⁵. Alfons si byl také dobře vědom toho, že „chce-li duchovní pastýř účinně pomáhat, musí si pro věřící „dojít“ tam, kde jsou. Musí je poznat, a proto s nimi musí navázat osobní kontakt. V tom smyslu viděl nový biskup v pastoračních návštěvách prostředky náboženské výchovy. Každý rok navštívil polovinu své diecéze.“⁶⁶ Protože ve Sv. Agátě neexistovaly žádné mateřské školky, otevřel biskup svůj palác dětem dělníků a děti dal opatrovat na své útraty⁶⁷. Alfons byl blízký všem lidem a milovaným biskupem své diecéze, které se ze všech sil a v horlivosti sobě vlastní věnoval. Avšak po letech služby trávil čím dál více času ve své posteli, a proto od roku 1765 posílal do Říma několik žádostí o uvolnění z úřadu, ale žádný z papežů nechtěl o jeho abdikaci ani slyšet⁶⁸. Svou diecézi opustil až o jedenáct let později – 27. července 1775. Tehdy se už definitivně vrátil do kláštera v Pagani⁶⁹.

⁶⁰ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 97.

⁶¹ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 264.

⁶² Tamtéž, s. 270.

⁶³ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 273.

⁶⁴ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 103.

⁶⁵ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 281.

⁶⁶ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 102.

⁶⁷ Tamtéž, s. 105.

⁶⁸ Tamtéž, s. 107.

⁶⁹ Tamtéž, s. 111.

Poslední roky života

Ani poslední roky života nebyly pro Alfonse odpočinkem, ale byl to čas bolestí a velkých bouří. Třebaže Bůh světce svými milostmi mnohokrát vyvedl na horu Tábor, bylo to zvláště proto, aby odvážně vystoupil až na Kalvárii⁷⁰. Kongregace žila po celou dobu v nebezpečí zrušení králem. Alfons přišel na nápad, jak dosáhnout také královského schválení. P. Majone, pověřený úpravou řehole, ale provedl úprav více a Alfonsovi předložil reguli úplně novou. Ten přečetl první kapitulu, s níž byl velmi spokojen a jelikož mu zdravotní stav neumožňoval číst dále⁷¹ a listinu přečetl a schválil i jeho zpovědník Villani, s důvěrou celé „Regolamento“ podepsal⁷². V dokumentu však byly čtyři sliby nahrazené přísahami týkajícími se čistoty a poslušnosti a chyběla jakákoli zmínka o chudobě a společném životě redemptoristů. Z Kongregace se měla stát jednoduchou civilní společností⁷³. Když přijde královské schválení Kongregace a její členové čtou nové Regolamentoo, jsou rozrušení, někteří vyjadřují údiv jiné zaplavuje zlost. Nikdo moc nechápe, co se vlastně stalo a jak mohl Alfons s podobnými pravidly souhlasit⁷⁴. Staříčkový Alfons je celou situací zlomený. Domy v církevním státě, které nejsou pod tlakem vlády, chtějí dále zachovávat papežem schválená pravidla a požadují rozdělení Kongregace⁷⁵. 22. září 1780 vydává posvátná Kongregace dekret, který odděluje domy v Království od Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele⁷⁶. O rok později papežský dekret vše potvrzuje a Kongregaci definitivně rozděluje. Neapolské domy již nesou uznávány jako komunity Kongregace a také Alfons je tak vyloučený z Kongregace, kterou založil a po celý život miloval⁷⁷. Na začátku roku 1781 světec vyznává: „Už šest měsíců je mou hlavní modlitbou: Pane, chci to, co chceš ty.“⁷⁸ Alfonse neustále přepadají úzkosti svědomí a trýzní jej do hloubi duše⁷⁹. V posledních dvou letech života tyto úzkosti najednou zcela mizí, naopak tělesné utrpení se už stává nesnesitelným⁸⁰. Přesto každý nový den, jak tomu bylo po celý jeho život, říká své ano vůli Boží.

⁷⁰ Srv. Berthe, Augustine. Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 384.

⁷¹ Srv. Dachovský, Karel. Sv. Alfons z Liguori, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 44.

⁷² Srv. Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 116.

⁷³ Srv. Maukemeester, Mauricius de. Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica 1985, s. 75.

⁷⁴ Srv. Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 117.

⁷⁵ Tamtéž, s. 118.

⁷⁶ Srv. Maukemeester, Mauricius de. Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica 1985, s. 80.

⁷⁷ Tamtéž, s. 82.

⁷⁸ Srv. Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 118.

⁷⁹ Tamtéž, s. 119.

⁸⁰ Tamtéž, s. 121.

1.3 Stále živý odkaz sv. Alfonse

Začal se blížit světců poslední okamžik. 1. srpna 1787 se do Pagani sjeli spolubratři ze všech redemptoristických klášterů a obklopili lůžko svého zakladatele⁸¹. S pláčem a pohnutím, že vidí umírat Světce a svého milovaného otce hleděli na Alfonsa, pokojně ležícího v posteli⁸². Spolubratři vložili Alfonsovi do rukou hromničku a odříkávali modlitby umírajících a litanie k Panně Marií. Tak Alfons umírá klidně během polední modlitby Anděl Páně – s křížem a obrázkem Matky Boží na prsou, obklopen svými syny⁸³. I v tomto posledním Bůh splnil přání svého služebníka, který miloval Kongregaci a již před mnoha lety ve svém díle s názvem *Ve světle věčnosti* napsal krátkou modlitbu: „Ó, můj Bože, už nyní ti děkuji, že mě budou v hodině mé smrti obklopovat drazí spolubratři mé kongregace, kterým bude záležet na mé věčné spáse a všichni mi budou pomáhat dobře zemřít.“⁸⁴ Nesčetné zástupy lidí krátce po jeho smrti přicházely ke světcovu mrtvému tělu⁸⁵, aby jej naposled navštívili a vyprosili si milost u muže předcházející pověst svatosti dávno před jeho smrtí. Alfons odpovídal na zbožné modlitby a vyprošoval mnohé milosti u Boha⁸⁶. Třebaže tak Alfons svou smrtí opustil tuto zemi v mnohém, jenž zde zanechal, dodnes najdeme jeho odkaz.

Osobnost, která promlouvá

Již v roce 1816 za papeže Pia VII. byl Alfons blahorečený a zanedlouho poté, v roce 1839 papežem Řehořem XVI., prohlášen za svatého. Roku 1781 Pius IX. prohlásil Alfonse učitelem církve a v r. 1950 mu byl Piem XII. přidělen patronát zpovědníků a morálních teologů. Zároveň papež Pius XII Alfonse nazval „jedním z největších synů církve“⁸⁷. I na základě těchto církevních uznání můžeme vidět, že Alfonsova osobnost promlouvala mnohá léta po jeho smrti a je tomu tak dodnes. I v současné době Alfons a jeho život i celé dílo promlouvá, vede a inspiruje lidi všech společenských vrstev na celém světě.

⁸¹ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 122.

⁸² Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 343.

⁸³ Srv. Berthe, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*, Exerciční dům, Hlučín 1931, s. 469.

⁸⁴ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. *Vo svetle večnosti – příprava na smrt*, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 59.

⁸⁵ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 122.

⁸⁶ Srv. Dachovský, Karel. *Sv. Alfons z Liguori*, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 50.

⁸⁷ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 123.

Jakýmsi Alfonsovým odkazem je tedy i to, kým a jaký náš světec byl. Podle všeho měl Alfons povahu živou, sangvinickou a cholerickou. Jeho srdce bylo dobré, přirozeně nakloněné soucitu s bídou druhých. Tvrdá výchova otce mu pomohla rozvinout talenty a mnohé schopnosti. Byl smělý a odvážný, ale zároveň velice vytrvalý. Nerozhodoval se bez rozmyšlení a zkoumání Boží vůle, ale zároveň se vždy podrobil radě moudrých duchovních vůdců a hledal ji ve vroucí modlitbě. Když už se ale pro něco rozhodl, zůstával pevný jako skála uprostřed vln⁸⁸. Den strávil plně povinnostmi svého stavu a ať už byl sám nebo ve společnosti, podle svého slibu, málokdy promrhal sebemenší chvíli⁸⁹. Celý svůj život pilně pracoval na zušlechtění své osobnosti, a tak ačkoliv měl povahu výbušnou, byl zpravidla považován za flegmatika⁹⁰. Známe byly ovšem také Alfonsovy nedostatky, mezi něž patřil i již zmíněný neapolský temperament. Dále ono neskutečné tempo práce, které jeho samotného oživovalo, ale které někdy mylně vyžadoval i od druhých, takže například jeho sekretář býval přetížený. Alfons trpěl náklonností k úzkostem svědomí, které jej o to víc obtěžovali v čase vyčerpání, nemocí nebo ve starobě⁹¹. Avšak právě ve vysokém věku a v utrpení se ukázala opravdivost a ryzost Alfonsových ctností. Žádné zatrpknutí ani výčitka či hněv, žádné stížnosti, ale po vzoru svého Vykupitele na kříži poctivě odpouštěl, naplněn vnitřním pokojem, dobrotou a přidal i kousek humoru⁹². Celá Alfonsova osobnost ovšem odkazovala vždy v první řadě zvláště na toho, který jej stvořil, povolal a vykoupil.

Pokračování řádu

Tím největším viditelným Alfonsovým odkazem je Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele, která je v současné době rozšířená na všech pěti kontinentech světa. Ještě krátce před světcovou smrtí vstoupil v Římě do kongregace cizinec česko-německé národnosti a v jednom z domů na území církevního státu započal svůj noviciát. Byl jim Klement Hofbauer, který společně se svým druhem Tadeášem Hüblem složil řeholní sliby a v roce 1785 přijal kněžské svěcení. V roce 1787 již oba počali působit ve Varšavě, kde se tak začali vytvářet i zaalpské dějiny kongregace⁹³. „Když Alfons roku 1787 zemřel, byla jeho kongregace

⁸⁸ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihupectví Gustav Franci, Praha 1904, s. 15.

⁸⁹ Tamtéž, s. 42.

⁹⁰ Srv. Dachovský, Karel. *Sv. Alfons z Liguori*, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 6.

⁹¹ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 218.

⁹² Tamtéž, s. 335.

⁹³ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita*, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 110.

rozdělená. Měla celkem asi 200 členů (kromě 73 zemřelých). O pět let později, 1. března 1793, došlo v jeho řeholní rodině opět k sjednocení.⁹⁴ Mezi lety 1793-1841 došlo k významnému světovému rozšíření Kongregace a rozvoj její vnitřní disciplíny a apoštolátu⁹⁵. V roce 1832 se redemptoristé poprvé přeplavili přes moře a usadili se v Americe⁹⁶. Bylo nutné, podobně jako tomu bylo u jiných mezinárodních společností, Kongregaci rozdělit provincie a rezidenci Rektora Majora přesunout do Říma⁹⁷. Proto papež Řehoř XVI. vydal v červenci roku 1841 dekret, jímž rozdělil na šest provincií: římskou, neapolskou, sicilskou, rakouskou, belgickou a švýcarskou⁹⁸. Začátek nové epochy dovršilo povolení k založení rezidence pro budoucího představeného v Římě a ke svolání generální kapituly, které bylo vydáno P. Smetanovi Svatým stolcem 8. října 1853⁹⁹. Jak už bylo zmíněno, dnes se Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele nachází na všech pěti kontinentech a její členové jsou na všech místech, kde slouží živým odkazem svého zakladatele.

Tvorba

Alfons během celého svého života napsal přes 110 knih¹⁰⁰. Všechny tyto Alfonsovy spisy můžeme podle jejich obsahu rozdělit do tří skupiny: spisy dogmaticko-apologetické, spisy morální teologie a spisy asketické. Skrze první skupinu spisů se Alfons snaží dokázat pravdivost katolické víry. Patří zde například spis *Dějiny bludů* nebo *Pravdivost víry*. Ve druhé skupině světec vyhlásil válku dvěma extrémům své doby. Na jedné straně myšlení jansenistů a rigoristů, na straně druhé zase laxismu. Alfonsova Morální teologie je jeho nejobsáhlejší a nejdůležitější knihou. Poslední skupina spisů obsahuje knihy vzniklé ze světcovy starostlivosti o duchovní růst člověka. Mezi ně řadíme *Cestu lásky*, *Vznešenosti Panny Marie* či *Návštěvy Nejsvětější svátosti a Panny Marie*¹⁰¹. Celkově první Alfonsova kniha nesla název *Věčné pravdy* a vydal ji ve třiceti dvou letech. Poslední knihu věnoval sestrám nejsvětějšího Vykupitele, když měl přesně o padesát let více¹⁰². Avšak „to, co napsal, se nesmí posuzovat odděleně od jeho života. Za jeho slovy musíme stále vidět jeho osobu.

⁹⁴ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 125.

⁹⁵ Srv. Maukemeester, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa*, Nitrianska Blatnica 1985, s. 124.

⁹⁶ Tamtéž, s. 102.

⁹⁷ Tamtéž, s. 130.

⁹⁸ Tamtéž, s. 135.

⁹⁹ Tamtéž, s. 141.

¹⁰⁰ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 41.

¹⁰¹ Srv. Slota, Boleslaw a kol. *Svetlá pre biednych, Redemptoristi – Slovo medzi nami*, Bratislava 2003, s. 31-32.

¹⁰² Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 251.

Mnohé jeho výpovědi jsou životopisně podmíněny a bez tohoto pozadí jim lze je stěží rozumět¹⁰³. Alfonsova teologie je radostnou teologií naděje, jejíž základem je Boží láska, milosrdenství a věrnost. Tato věrnost je ale podle Alfonse podmíněna využitím daru modlitby¹⁰⁴. Alfons byl člověkem, kterého celého uchvátil Kristus Proto jeho kázání i většina jeho knih není ničím jiným než jedním velkým úžasem nad touto nevýslovnou Boží láskou¹⁰⁵. Jeho hlavní starostí jako kazatele a misionáře bylo, aby si každý člověk uvědomil hodnotu vlastního povolání, jimž je vzájemná láska s Bohem, jenž nás miloval první¹⁰⁶. Alfons tuto skutečnost ve svých knihách častokrát spojuje se svatostí, jež podle něj není výsadou jen několika málo lidí. Naučit se milovat Ježíše je podle něj životní úlohou skutečně všech křesťanů¹⁰⁷. Proto i vše, co Alfons za svého života napsal nebo vytvořil směřovalo a poukazovalo na bezmeznou Boží lásku. Vedle svých spisů světec skládal básně, komponoval písně nebo i maloval obrazy. Svědkem jeho malířského umění je například obraz Krista Pána, jenž najdeme v sakristii v Ciorani nebo jeho Madonny v Alfonsově muzeu v Pagani¹⁰⁸. Svou nejvýznamnější hudební skladbu s názvem Duetto mezi duší a Ježíšem zbásnil a zhudebnil v r. 1760¹⁰⁹. Člověk je naplněn jistým úžasem, když uváží, co všechno napsal a vytvořil jeden člověk, obtížen mnoha pracemi a povinnostmi, zakladatel shromáždění a biskup diecéze. Vzpomene-li však na jeho slib, že času nikdy neztratí a známe-li ho jako muže plného lásky a horlivosti, brzy pochopíme¹¹⁰.

¹⁰³ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna*, České Budějovice 1996, s. 133.

¹⁰⁴ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora* 1994, s. 94.

¹⁰⁵ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna*, České Budějovice 1996, s. 131.

¹⁰⁶ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora* 1994, s. 84.

¹⁰⁷ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna*, České Budějovice 1996, s. 136.

¹⁰⁸ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori*, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 249.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 164.

¹¹⁰ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francil*, Praha 1904, s. 46.

2 KONGREGACE NEJSVĚTĚJŠÍHO VYKUPITELE – REDEMPTORISTÉ

Za den založení Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele, jak už bylo zmíněno výše, je považován 9. listopad 1732, kdy bylo ve Scale založeno nové kněžské společenství. Prvních pět redemptoristů tehdy slíbilo, že budou v kněžské a misionářské službě sloužit těm nejopuštěnějším duším a sami se snažit o vlastní dokonalost¹¹¹. Třebaže kongregace prošla během prvních desítek let své existence mnoha těžkými obdobími a nejednou vše spělo k jejímu zániku, je dobré neopomenout také skutečnost, že „byla založena a vychována ve svých počátcích lidmi, kteří byli právníky, apoštoly a svatými“¹¹². Zvláště tito první velcí lidé a světcí tak svým věrným životem a službou v mnohém formovali novou kongregaci.

Cílem Kongregace založené svatým Alfonsem, řeholním, misionářským, klerikálním institutem papežského práva a rozličných ritů, je následovat příklad Spasitele, a to skrze hlásání Božího slova chudým, jak sám Ježíš Kristus o sobě řekl: „Poslal mě hlásat evangelium chudým“¹¹³. Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (Congregatio Sanctissimi Redemptoris – odtud zkratka CSsR) sdružuje kněze, jáhny i laiky, kteří v bratrském společenství spolupracují a naplňují její poslání¹¹⁴. Samotní členové Kongregace žijící společně v jednotlivých domech utváří jedno misionářské těleso a podle služby, vlastní každému z nich, se do Kongregace začleňují svatými sliby¹¹⁵. Významnými ukazateli směru a podstatných znamení, jenž v Kongregaci zachovávají redemptoristickou spiritualitu, jsou konstituce a stanovy řádu. Dalo by se dokonce říct, že tyto dokumenty jsou pro všechny redemptoristy nepostradatelným průvodcem, bez něhož mohou jen stěží žít v duchu svého zakladatele¹¹⁶.

2.1 Spiritualita řádu

Kdybychom chtěli ve stručnosti charakterizovat spiritualitu řádu redemptoristů, dala by se vyjádřit za pomoci čtyř slovních spojení, které jsou zároveň i čtyřmi základními charakteristickými znaky Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Jsou to tato: následování

¹¹¹ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 96.

¹¹² Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994*, s. 71.

¹¹³ Srv. *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994*, s. 23.

¹¹⁴ *Tamtéž*, s. 125.

¹¹⁵ *Tamtéž*, s. 24.

¹¹⁶ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994*, s. 163.

Krista, zvěstování Evangelia, služba nejopuštěnějším a život a práce ve společenství¹¹⁷. Každé této jedné oblasti se budeme nyní podrobněji věnovat.

Následování Krista

Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele – redemptoristé – už ve svém názvu nesou jméno toho, kterého chtějí následovat, totiž Ježíše Krista, Vykupitele. Úsilí, služba i celý život každého redemptoristy se tak má soustřeďovat kolem jeho osoby. Tato skutečnost je tím nejvzácnějším odkazem, který i skrze vlastní příklad zanechal a do spirituality řádu již od počátku vtiskl jeho zakladatel – sv. Alfons¹¹⁸. Členové Kongregace „si volí Kristovu osobu jako ústřední bod svého života a denně se snaží stále víc k němu přilnout intenzivním osobním spojením. Tak je sám Vykupitel a jeho Duch lásky přítomen v srdci komunity při jejím utváření a udržování“¹¹⁹. Být redemptoristou tedy znamená podobat se ve všem Ježíši Kristu, Vykupiteli, být věrný až k smrti, následovat jej svým každodenním životem, a to vše k radosti Boha Otce a ke spáse všech lidí¹²⁰. Redemptorista má pomáhat Vykupiteli spasit svět také vyzařováním vlastní svatosti, a i Církev ovlivňovat zvláště prostřednictvím svého ctnostného života¹²¹, na což kladl důraz i samotný zakladatel, když říkal: „Nepřišli jsme do kongregace, abychom se stali učenci a doktory, ale abychom se stali svatými“¹²².

Jakousi cestou ke svatosti a k úplné svobodě pro Boha jsou pro redemptoristy tři řeholní sliby – slib čistoty, chudoby a poslušnosti. Čistota a chudoba povznáší lidského ducha nad všechno pozemské a tělesné, poslušnost jej zase vyvádí od vázanosti na sebe, od svého já k onomu Božímu TY¹²³. Jsou to právě svaté sliby, které také chrání každého člena řádu před třemi častými zdroji hříchu – slib čistoty před smyslovou rozkoší, slib chudoby před nevázanou touhou po bohatství a poslední slib poslušnosti před touhou po počtách¹²⁴. Sliby tak odstraňují zásadní překážky duchovního života a pro svět jsou zářným svědectvím nového druhu

¹¹⁷ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna*, České Budějovice 1996, s. 126.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 126.

¹¹⁹ Srv. *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů*, Svatá Hora 1994, s. 42.

¹²⁰ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 116.

¹²¹ Tamtéž, s. 118.

¹²² Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 272.

¹²³ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 114.

¹²⁴ De Liguori, Alfons Maria. *Úvahy o řeholním životě*, Nakladatelství Řád, Praha 1990, s. 85.

mezilidských vztahů, bohatství a moci¹²⁵. Vedle svatých slibů se má redemptorista posvěcovat zachováváním vlastní řehole řádu. Svatý Alfons po celý život, v každém čase, v nemoci i ve stáří, i tehdy, když byl velmi zaměstnán, svědomitě zachovával i ty nejmenší předpisy řehole a stal se tak příkladem všem následujícím generacím Kongregace redemptoristů¹²⁶.

Zvěstování evangelia

Copiosa apud eum redemptio neboli hojné je u něho vykoupení, část sedmého verše 130. žalmu, je heslo náležící nejen erbu Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Redemptoristé jsou ve své podstatě řádem pastoračním a kazatelským a jejich hlavní úlohou je hlásání Božího slova, tedy oné radostné zvěsti týkající se hojnosti Kristova vykoupení adresovaného lidem celého světa¹²⁷. Hlásání, které má neustále na zřeteli právě ono hojné vykoupení: „totiž lásku Boha Otce, který si nás nejprve zamiloval a poslal svého Syna jako smírnou oběť za naše hříchy“ (1 Jan 4,10) a který Duchem svatým oživuje všechny, kdo v něho věří“¹²⁸. Nové konstituce scelují celý redemptoristický řeholní život a směřují jej k jednomu jedinému cíli, k apoštolátu. Již se v nich neobjevují cíle dva, jak tomu bylo dříve, totiž vlastní, vnitřní posvěcení a samotná apoštolská práce¹²⁹. Hlásání se má stát pro každého redemptoristu skutečnou vášní. Jeho kázání má být všem srozumitelné, prosté a názorné, stejně jako tomu bylo u Kristova hlásání, které věrně následoval i sám Alfons. Aby mohl takto redemptorista kázat, musí sám něco vědět, a proto má být také studium jednou z každodenních prací redemptoristického kláštera¹³⁰.

Konstituce nezapomínají zmínit i náročnější období, v nichž redemptoristům nejrůznější okolnosti brání přímo a naplno hlásat evangelium a členy Kongregace povzbuzují: „tehdy mají misionáři trpělivě, moudře a zároveň s velkou důvěrou podávat svědectví Kristovy lásky a podle svých sil se mají stát blízkými každému člověku. Tato láska, nechť se projevuje modlitbou, upřímnou službou prokazovanou druhým a svědectvím života, vydávaným

¹²⁵ Srv. Oppitz, Josef. Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 177.

¹²⁶ Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 99.

¹²⁷ Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 126.

¹²⁸ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 31.

¹²⁹ Srv. Oppitz, Josef. Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 164.

¹³⁰ Srv. Dudel, Erwin. Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 116.

jakoukoli formou“¹³¹. Redemptoristé jsou tak povolání a mohou být redemptoristy, tedy ohlašovateli Vykupitele, v každé době a na každém místě, nehledě na podmínky a možnosti hlásání jako takového. Podstatnou vlastností jejich apoštolského hlásání je také jistá otevřenost na ty, jimž slouží nebo na ty, jimž teprve jednou sloužit budou. Redemptorista tak nejen, že pracuje pro lid, ale on musí žít uprostřed lidu a s lidem, kterému slouží¹³².

Služba nejopuštěnějším

Hlásání redemptoristů je také spojeno s odvážným vycházením na samotné periferie lidských společenství a s hledáním i těch nejopuštěnějších. Právě ony periferie jsou od počátku samotným posláním Alfonsova řádu, jenž je odvozované od slov proroka Izajáše: „Poslal mě hlásat radostné poselství chudým“¹³³. Sám Alfons považoval starost o nejopuštěnější za vlastní úkol kongregace. Vybízel své spolubratry, aby společně chovali ve svých srdcích zvláštní a něžnou lásku hlavně k odstrkovaným, k těm, o něž se nikdo jiný nestará¹³⁴.

V současné době slouží redemptoristé po celém světě, a je vždy otázkou, kdo vlastně jsou ti „nejopuštěnější“ v kontextu konkrétních zemí, provincií, někdy i jednotlivých komunit. Konstituce redemptoristů uvádějí, že „nejopuštěnější lidé, k nimž je kongregace zvláště poslána, jsou ti, které církev ještě nemohla obohatit dostatečnými prostředky spásy, dále ti, kteří dosud vůbec neslyšeli poselství církve, anebo ho aspoň nepřijímají jako „evangelium“, anebo konečně ti, kteří trpí újmu pocházející z rozdělení církve“¹³⁵. Chudoba může také v mnohém blahobytu současnosti brát na sebe různé pro naši dobu typické podoby. Může jít o vtíravý strach, postrádání smyslu života či nejrůznější životní krize. V těžkých životních situacích se redemptoristé snaží být opět blízko i této chudoby a pomáhat svou radou jednotlivcům i celým skupinám¹³⁶. Mezi vybranými skupinami lidí opuštěných v duchovních věcech, ať už kvůli nedostatku kněží nebo pro nepříznivé sociální podmínky života, mohou být například: v některých krajích lidé na venkově, migranti a vystěhovalci, lidé z aglomerací

¹³¹ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 33.

¹³² Srv. Oppitz, Josef. Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 168.

¹³³ Srv. Dudel, Erwin. Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 110.

¹³⁴ Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 126.

¹³⁵ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 29.

¹³⁶ Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 127.

velkých měst nebo i skupiny obyvatel, jenž bývají pro svůj původ nebo barvu pleti někdy nespravedlivě vylučování z hlavních práv občanské společnosti¹³⁷. Třebaže skupiny nejopuštěnějších tak mohou být vskutku různorodé, nikdy toto hledání nejopuštěnějších nepřestane být pro redemptoristy celého světa velkou výzvou a pozváním.

Život a práce ve společenství

„V kongregaci svatého Alfonse se kladl vždy důraz na vše společné, na společenství, skupinovou a týmovou práci.“¹³⁸ Jde o důležitý prvek redemptoristické spirituality, jenž i Konstituce řádu zmiňují jako podstatný zákon života členů Kongregace. Redemptoristé mají žít ve společenství – v komunitě, a i veškerá jejich apoštolská činnost má být vykonávána prostřednictvím společenství – komunity. Komunitou ovšem není myšleno pouze materiální společné bydlení členů, ale vedle něj i společenství ducha a vzájemného bratrství¹³⁹. Právě komunita je tím, co utváří a udržuje redemptoristickou spiritualitu Kongregace, protože stěží jde hovořit o společné spiritualitě, a to ani v jejím nejširším slova smyslu tam, kde neexistuje společný život¹⁴⁰. Řeholní komunita má ovšem důležitý význam také pro každého jejího jednoho člena. V komunitě je totiž řeholník povzbuzován dobrým příkladem spolubratří, doprovázen radou svých představených, kteří bdí nad jeho skutečným dobrem a vykonává mnoho cvičení, jež vedou k jeho věčné spáse¹⁴¹.

Třebaže je tak řeholní společenství pro členy Kongregace prvním a základním společenstvím, nemá být společenstvím uzavřeným. Naopak skrze otevřenost světu, budování vztahů a sdílení života s lidmi, mají redemptoristé poznávat mnoha znamení času i daného místa, kde slouží. Tato znamení jim umožňují vhodněji se přizpůsobit konkrétním požadavkům evangelizace¹⁴² a neustále tak nacházet nové cesty a způsoby ohlašování radostné zvěsti Kristova Vykoupení. Mezi komunitním životem redemptoristů a pastorační péčí je velmi úzký vztah. Nejenže skrze pastorační lásku je utvářen a sjednocován život členů redemptoristické komunity, ale i sám komunitní život slouží apoštolátu: „ustavičné obrácení, vyplývající

¹³⁷ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 130.

¹³⁸ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky* – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 127.

¹³⁹ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 41.

¹⁴⁰ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé*, Svatá Hora 1994, s. 168.

¹⁴¹ De Liguori, Alfons Maria. *Úvahy o řeholním životě*, Nakladatelství Řád, Praha 1990, s. 52.

¹⁴² Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 52.

z naprosté oddanosti Bohu, zvyšuje vydanost pro službu druhým; a konečně řeholní pouta, jimiž se odevzdávají Bohu, obsahují pro členy nutně apoštolský rozměr a podporují jej¹⁴³. Všichni členové Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele potvrzují své rozhodnutí pro tento redemptoristický osobní, ale i komunitní život složením řeholních slibů, ve kterých se zcela zasvěcují dílu evangelia a uskutečňování apoštolské lásky¹⁴⁴.

2.2 Alfonsovo charisma v řádu

Osobnost zakladatele redemptoristů byla utvářena mnoha skutečnostmi – samotným neapolským temperamentem, prostředím rodiny Liguori, všestranným vzděláním či vlivem nejrůznějších osob, jež jej doprovázely na určitých úsecích životní cesty. Součástí osobní Alfonsovy spirituality jsou také rozmanité způsoby a prostředky, prostřednictvím kterých odpovídal a otevíral se činnosti Ducha, jenž k němu promlouval i skrze viditelné situace během celého života¹⁴⁵. Alfons se rozhodl celý se odevzdat Bohu a jeho vůli a svým životem odpovědět na Boží povolání v tomto světě. A tak se stalo, že i to vše, co jej utvářelo, se zcela přirozeně jako jakési Alfonsovo charisma hluboce vtisklo i do jím založené Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Dodnes tak můžeme v řádu redemptoristů objevit prvky, které připomínají a vyprávějí o jeho zakladateli.

Láska k Vykupiteli

Láska a vykoupení patří mezi dvě klíčová slova našeho světce, o kterých když mluví, tak dokořán otevírá své srdce všem, kdo mu naslouchají. Sotva by se našel nějaký jiný spisovatel, který by tolikrát a s takovou vroucností zmiňoval lásku Vykupitele a lásku k Vykupiteli. Také mnohé Alfonsovy modlitby jsou ve své podstatě vděčným úžasem nad Boží vykupitelskou láskou¹⁴⁶. Skutečná věda podle Alfonse spočívá v lásce k Ježíši Kristu¹⁴⁷. Osobnost Vykupitele a jeho evangelium bylo vždy středem veškerého světceva zvěstování¹⁴⁸. Vykupitel zcela získal Alfonsovo srdce, jak dosvědčuje i vybraná část jedné

¹⁴³ Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 52.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 55.

¹⁴⁵ Srv. Oppitz, Josef. Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 6.

¹⁴⁶ Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 133.

¹⁴⁷ Srv. Oppitz, Josef. Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 62.

¹⁴⁸ Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 89.

z jeho modliteb: „Můj milovaný Vykupiteli, ty sladká láska mé duše, v minulosti jsem tebou pohrdal, ale nyní tě miluji více než sebe samého. Obětuji ti sebe samého a vše, co mám. Chci milovat jen tebe a jen tobě se líbit.“¹⁴⁹ A tato planoucí Alfonsova láska k Ježíši Kristu, Vykupiteli, uchvátila také celý řád redemptoristů. Už jeho samotný název nese jméno Vykupitele, a jak již bylo zmíněno výše, celý život i služba redemptoristů se soustředí kolem jeho osoby. Právě láska k Vykupiteli je tím nejvzácnějším odkazem, jenž řádu Alfons zanechal¹⁵⁰.

Synem Matky

Významné místo v Alfonsově spiritualitě měla také Panna Maria, již podobně jako většina světců, celým srdcem ctil a jako správný syn se k ní utíkal. Častokrát si Alfons ve svých modlitbách se Synem povídá o Matce a s Matkou přichází k Synovi. „Můj nejlaskavější Vykupiteli, Pane Ježíši Kriste! Já, tvůj ubohý služebník, vím, že ti působí radost ten, kdo se snaží oslavovat tvoji Nejsvětější Matku, kterou tolik miluješ a které tolik přeješ, aby byla ode všech milována a ctěna.“¹⁵¹ Marie Matka Boží tak byla od počátku ctěna i v celé kongregaci redemptoristů. Dodnes její členové nosí za pasem růženec, který Alfonsovi vždy věrně visel po boku a jímž Matku Boží rád uctíval, a který později přiřadil i k hábitu nové řehole¹⁵². Roku 1865 svěřuje do péče redemptoristů Pius IX. obraz Matky ustavičné pomoci, který nyní najdeme v kostele sv. Alfonse při generálním domě redemptoristů v Římě¹⁵³. Obraz je v současnosti známý po celém světě a všude tam, kde jsou nebo kde na misie přicházejí synové svatého Alfonse, tam s nimi přichází i Matka, Matka ustavičné pomoci. Redemptoristé v rámci svých Konstitucí přijímají za příklad i pomocnici Pannu Marii jako tu, která žila vírou, celým srdcem objala Boží vůli, zasvětila se jako služebnice osobě a dílu a svého Syna a sloužila tak tajemství Vykoupení, jemuž slouží doposud a ustavičně pomáhá Božímu lidu. I proto ji redemptoristé zahrnují jako vlastní Matku synovskou úctou a láskou¹⁵⁴.

¹⁴⁹ De Liguori, Alfonz Mária. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 99.

¹⁵⁰ Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 126.

¹⁵¹ De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – I. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003, s. 11.

¹⁵² Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonse Marie z Liguori, Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 159.

¹⁵³ Srv. Maukemeester, Mauricius de. Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica 1985, s. 163.

¹⁵⁴ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 48.

Plamen Eucharistie

Alfonsův život byl naplněn láskou k Bohu, která vyvěrala z jeho veliké úcty a pobožnosti k nejsvětější svátosti oltářní¹⁵⁵. Všude, kde přicházel jako misionář snažil se v první řadě obnovit pravidelné návštěvy Nejsvětější svátosti a přál si, aby tak činili všichni členové Kongregace. Na misích mělo být jedno kázání zvlášť věnované nejsvětější svátosti oltářní, o níž sám vždy horlivě kázával¹⁵⁶. Proto už od počátku řádu, všude tam, kde přicházeli redemptoristé, nanovo vzplanul v lidských srdcích onen oheň lásky k Eucharistii a obnovila se úcta k nejsvětější svátosti. Dodnes je tato eucharistická úcta charakteristickým znakem míst, kde redemptoristé působí. Členové Kongregace, ať už kněží nebo nekněží, jsou povzbuzování a vázáni Konstitucemi řádu ke každodennímu slavení eucharistické oběti¹⁵⁷. Jelikož eucharistické tajemství vyjadřuje komunitu – společenství a ji buduje, jsou komunity redemptoristů zvány také k pravidelnému společnému slavení tohoto tajemství¹⁵⁸. Eucharistie se tak stává zdrojem života Kongregace a plamenem, který synové Alfonse i po vzoru svého zakladatele nesou do celého světa.

Modlitba

Ne nadarmo bývá Alfons nazýván učitelem modlitby a jeho teologie označována za „modlíci se teologii“¹⁵⁹. Vždyť celý Alfonsův život byl životem neustále modlitby, jíž zpravidla nebránila žádná překážka i díky tomu, že světec nestrpěl ve svém srdci náklonnost k žádné věci tohoto světa¹⁶⁰. V některých životopisech čteme, že pokud Alfons zrovna pobýval v klášteře, tak třebaže byl člověkem velmi zaměstnaným, stejně denně setrval v průměru osm hodin na modlitbách¹⁶¹. Ve své knize o modlitbě píše: „Když jsem z tolika míst Starého i Nového zákona poznal naprostou nutnost modlitby, rozhodl jsem konat vždycky v misiích naší kongregace také kázání o modlitbě: dělá se to už řadu let. Říkám, opakuji a budu

¹⁵⁵ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 139.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 145.

¹⁵⁷ Srv. *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele*. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 45.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 136.

¹⁵⁹ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 137.

¹⁶⁰ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 290.

¹⁶¹ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 89.

opakovat až do smrti, že naše spása závisí na modlitbě.“¹⁶² Redemptoristé ovšem neměli pouze kázat o modlitbě, ale její nevyhnutelnost také ve všech komunitách i v životě každého řeholníka Alfons neustále otcovsky připomínal svým spolubratřím: „povolání jsou udržována jen modlitbou. Ten, kdo zanechává modlitbu, jistě ztratí své povolání. Je nutné se modlit a to hodně“¹⁶³. Dodnes má tak podle Konstitucí každý člen komunity redemptoristů denně kromě Eucharistického slavení a liturgie hodin věnovat alespoň hodinu svého času modlitbě. Každá komunita si také volí vlastní formy společné komunitní modlitby, jenž mají vyjadřovat jednotu všech jejich členů a zároveň podporovat misionářskou horlivost řeholníků¹⁶⁴. Třebaže je tak Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele řeholí daleko více činnou než kontemplativní, osobní i společná modlitba řeholníků v ní má odpradáвна své nezastupitelné místo.

Studium

Alfons věnoval mnoho času svého běžného dne studiu knih a spisů. Častokrát i po nocích četl a prohlížel si knihy různých spisovatelů, zaznamenával si jejich mínění, která dále zpracovával a svými vlastními doplňoval¹⁶⁵. Sám tak potom napsal četné a učené spisy, skrze něž chtěl všechny lidi přivést k lásce ke Kristu a dokázat, že křesťanství spočívá na pevných základech¹⁶⁶. Vědomostmi a učeností byla osvěcena Alfonsova horlivost a Pán ji hojně odměňoval a umocňoval svým nadpřirozeným světlem¹⁶⁷. Avšak láska ke studiu nesměla nikdy potlačit modlitbu. Podle Alfonse měli také redemptoristé používat své vlohy a schopnosti, jenž jim Bůh dal, a ne se podobat těm lidem, co nečinně složí ruce v klín. Boží povinností přece není konat zázraky, a proto je třeba používat své dary jako by obrácení duší záviselo jen na nás, a zároveň mít bezmeznou důvěru k Pánu v přesvědčení, že vlastními silami nic nezmůžeme. Slovy i vlastním příkladem neustále vybízel Alfons spolubratry, aby dílu vynakládali všechny své síly i veškerou svou dovednost, a to právě i skrze pilné studium¹⁶⁸. Na základě Alfonsova studijního charismatu a povahy kongregace se tak mají její členové zvláště věnovat studiu duchovní nauky a pastorální i morální teologie. Pro tento účel

¹⁶² Srv. De Liguori, Alfons Maria. *Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 109.

¹⁶³ De Liguori, Alfons Maria. *Úvahy o řeholním životě*, Nakladatelství Řád, Praha 1990, s. 49.

¹⁶⁴ Srv. *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele*. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 46.

¹⁶⁵ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 229.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 228.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 205.

¹⁶⁸ Srv. Dachovský, Karel. *Sv. Alfons z Liguori*, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 34.

byla mimo jiné v Římě zřízena Academia Alfonsiana¹⁶⁹. Redemptoristé po vzoru svého zakladatele zdůrazňují ve svém životě apoštolskou horlivost, k čemuž jim pomáhá i samotné poznávání světcova života a studium jeho spisů¹⁷⁰. Ačkoliv tak Kongregace Nejsvětější Vykupitele není řádem, jehož členy bychom primárně potkávali v univerzitních kruzích, přesto jakési vzdělání patří nevyhnutelně k jejich spiritualitě a tvoří pevný základ pro následné hlásání hojného vykoupení.

Prostota kázání

Když Alfons kázal jeho srdce plálo láskou, touhou po větší slávě Boží a po spáse duší. Jeho nebeskou milostí podepřená přirozená výmluvnost byla v první řadě výrazem jeho vlastního vnitřního přesvědčení a svými slovy tak často obměkčoval i srdce největších zatvrzelců¹⁷¹. Alfons totiž kázal jinak než většina kazatelů té doby. Kázal prostě a jednoduše, tedy tak, aby mu rozuměli lidé všech stavů a jeho kázání se vždy dotýkala praktického života člověka¹⁷². Během kázání světec zcela zapomínal na sebe a zaměřoval se a hlásal jediné Krista. Tento lidový styl Alfonsova kázání hluboce zasáhl i jeho otce, jenž mu nakonec dal své požehnání právě díky vyslechnutému synovu kázání¹⁷³. Co největší důraz na jednoduchost a srozumitelnost kázání Alfons kladl i v kongregaci¹⁷⁴. Tak se „populární, prostý styl a na porozumění jednoduchá forma kázání se zakrátko staly charakteristickými vlastnostmi redemptoristického kázání“¹⁷⁵. Dodnes členové kongregace – žáci svatého Alfonsa – mají podle Konstitucí s radostí následovat Krista – Spasitele, sdílet a hlásat všechna jeho tajemství evangelní prostotou řeči i života¹⁷⁶. Aby takto mohl redemptorista kázat, potřebuje sám něco vědět, tedy potřebuje studovat¹⁷⁷. Náš zakladatel redemptoristů si byl této skutečnosti moc dobře vědomý. Již za svého života se v řádu snažil v co největší míře propojovat studium a hlásání, a dodnes zůstává svým příkladem jeho členům neustálým povzbuzením.

¹⁶⁹ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 142.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 48.

¹⁷¹ Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 196.

¹⁷² Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 39.

¹⁷³ Srv. Dachovský, Karel. Sv. Alfons z Liguori, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 11.

¹⁷⁴ Srv. Dudel, Erwin. Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 128.

¹⁷⁵ Oppitz, Josef. Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora 1994, s. 54.

¹⁷⁶ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 40.

¹⁷⁷ Srv. Dudel, Erwin. Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 116.

Spolupráce s laiky

Charakteristickým znakem Alfonsova života a služby lidem byla jeho neustálá blízkost a spolupráce s lidmi světského stavu. Již po svém vysvěcení na kněze se začal věnovat chudým čtvrtím Neapole, kde přicházelo stále více lidí, aby mu naslouchalo. Alfons měl mnoho práce a postupně v něm začala vznikat nová myšlenka tzv. laického apoštolátu¹⁷⁸. Dal svou „důvěru laikům, které vyškolic, a vyzval je, aby vytvořili menší skupiny a aby se scházeli v bytech, dílnách či kaplích. Měli se modlitbami a rozhovory vzájemně podporovat ve víře. Alfons a jeho přátelé kněží střídavě navštěvovali hned to, hned ono setkání v různých částech města“¹⁷⁹. Členové „kapliček“, obyčejní lidé mnoha světských povolání, se měli takto stávat apoštoly ve svém vlastním okolí¹⁸⁰. Alfons zůstal věrný lidem svého okolí i v pozdějších letech. Už jako biskup měl jít na těžkou zubní operaci. Třebaže byl ve Svaté Agátě jenom jeden holič, který si pouze přivydělával trháním zubů, šel Alfons právě k němu, se slovy, že musí dát příležitost lidem své diecéze, vždyť právě je mu Bůh dal¹⁸¹. Tato přirozená zakladatelova spolupráce s lidmi různých stavů se později stala vlastní také službě celého řádu. V moderních dějinách Kongregace zvláště zintenzivnila svou práci s laiky a integrovala je do apoštolského života redemptoristů na mnohých místech po XXI. generální kapitule v roce 1991. Významná byla i XXV. generální kapitula v roce 2016, jenž znovu potvrdila dané směřování řádu v otázce laické služby a vyzvala k rozvoji tohoto „partnerství v misii“ jako určitého znaku práce Ducha svatého¹⁸². Podle Konstitucí a stanov kongregace se laici mohou podílet i na správě některých včasných dober kongregace¹⁸³. A tak jako na počátku Alfonsovy služby spolupracovali laici se zakladatelem řehole, tak nyní na mnohých místech spolupracují s jeho syny.

¹⁷⁸ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 65.

¹⁷⁹ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 46.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 46.

¹⁸¹ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 302.

¹⁸² Srv. Herzig, Anneliese: *Klement Mária Hofbauer: muž priateľstiev a nadväzovania kontaktov*. Dostupné na: <https://redemptoristi.sk/jedno-telo-7-klement-maria-hofbauer-muz-priatelstiev-a-nadvazovania-kontaktov/> (9. 4. 2021)

¹⁸³ Srv. *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele*. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 216.

2.3 Misijní činnost

Již v prvním roce svého misijního působení redemptoristé i přes výrazně omezený počet vykonali dvanáct misíí. Úspěch misíí proměnil srdce všech neapolských kruhů a jejich pohled na novou Společnost, a tak byl položen i první základ jejího rozšíření¹⁸⁴. Od počátku Kongregace tak byly misie nejen jedním z důvodů jejího založení, ale také prostředkem, jenž zaručeně vedl k růstu celé Kongregace.

V dobách Alfonse a jeho současníků probíhaly v Itálii dva typy misíí. V severní Itálii a ve státech za Alpami šlo o tzv. katechetické misie, které kladly důraz především na předání a prohloubení znalostí základních pravd víry. Hlavním prvkem tak byla katecheze. Druhý typ misíí, tzv. misie kající využívané zvláště v jižní Itálii a ve Španělsku, zdůrazňovaly radikální rozchod člověka s hříchem. Součástí misíí tak byla dramatická a velmi citová kázání, procesí, zpěvy či živá představení události Kristova života. Alfons spojil oba tyto typy, vybral z každého z nich to nejlepší a vytvořil nový redemptoristický systém¹⁸⁵. Velký důraz kladl na hlásání pravd víry. Misie měly zaujmout celého člověka, jeho rozum i vůli, aby křesťan skutečně poznal, jak má žít a aby se spasil. V r. 1744 píše Alfons v jednom z prvních návodů svým spolubratřím, že výuka křesťanského učení je jedním z nejdůležitějších cvičení misíí. Pokud je misionářů málo, rozjímání je možné vynechat, výuku naopak nemají nikdy vynechávat¹⁸⁶. Samotná technika redemptoristických misíí se neustále rozvíjela. Významným bodem byl i rok 1747, kdy druhé Generální shromáždění schválilo „Předpisy pro misie“, které vymezili určité podrobnosti konkrétního misijního apoštolátu Kongregace¹⁸⁷. Jednou z prvních úloh misíí bylo vždy na daném místě obnovit pokoj a pořádek, tedy pokusit se odstranit všechny nešváry. Stávalo se tak, že Alfonse a jeho druhy volali zoufalí faráři, biskupové, ale i místní úřady či samotný královský dvůr, aby zasáhli tam, kde se již situace zdála nezvládnutelná¹⁸⁸. Jistou novinkou, kterou Alfons zavedl do misijní praxe redemptoristů byla obnova misíí. V průběhu roku se několik misionářů opět vrátilo do farnosti, v níž dříve probíhaly misie a znovu tam pár dní pobýli a kázali¹⁸⁹. Tato praxe, která byla v Kongregaci užívána již od počátku, měla za úkol povzbudit lidi v dobrých předsevzetích, jež učinili

¹⁸⁴ Srv. Maukemeester, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupitele, Nitrianska Blatnica* 1985, s. 30.

¹⁸⁵ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora* 1994, s. 119.

¹⁸⁶ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn* 1963, s. 127.

¹⁸⁷ Srv. Maukemeester, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupitele, Nitrianska Blatnica* 1985, s. 54.

¹⁸⁸ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn* 1963, s. 127.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 141.

během misií, aby tak vytrvali na poznané cestě spásy¹⁹⁰. Ovoce misií se díky těmto obnovám stávalo trvalejším.

Povolání k misií

Být redemptoristou znamená být misionářem. Osobní oddání konkrétního jedince misijním plánům a poslání Kongregace se realizuje složením slibů, jež jsou jakousi vnitřní formou plné spirituality zaměřené na aktualizaci spasitelné přítomnosti Krista v sobě, a tak zároveň i ve světě¹⁹¹. Řeholní profesí se všichni redemptoristé stávají opravdovými misionáři, nehledě na to, jestli jim je zrovna znemožněna přímá misijní práce a oni plní jiné apoštolské úkoly či se věnují službám zabezpečujícím chod Kongregace anebo jsou staří a nemocní, a tedy práce už neschopní¹⁹². Stanovy pamatují i na ty své členy, kteří se i navzdory primárnímu misijnímu poslání Kongregace, věnují službám ve farnostech. V apoštolské horlivosti a vedení misijním duchem řádu jsou tito členové zváni a uschopňováni konat „neustále misie“ právě v těch místech, kde působí¹⁹³. Každý redemptorista potom skrze naplňování misijního povolání, jenž může mít mnoho podob a jež je Kongregaci vlastní, dochází také svého osobního posvěcení¹⁹⁴.

Misie na periferiích

Podle Konstitucí redemptoristé „s misionářským nadšením vycházejíc vstříc naléhavým pastoračním potřebám lidí nejvíc opuštěných, zvláště chudých, a snaží se jim hlásat evangelium“¹⁹⁵. Jak už bylo zmíněno dříve, periferie lidských společenství jsou hlavními misijními oblastmi působení Kongregace. Vždyť právě ony periferie byly místy, kde svatý Alfons, zakladatel redemptoristů, zaslechl Boží volání k účasti na novém projektu v dějinách lidstva i církve. Když redemptorista hlásá evangelium, hlavně pak chudým a opuštěným, stává se živou pamětí Krista, svého Vykupitele¹⁹⁶. Hlavním cílem Kongregace je tedy následovat příklad svého Spasitele skrze hlásání Božího slova chudým. Ježíš sám o sobě řekl: „Poslal mě

¹⁹⁰ Srv. Maukemeester, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica* 1985, s. 54.

¹⁹¹ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora* 1994, s. 176.

¹⁹² Srv. *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora* 1994, s. 58.

¹⁹³ *Tamtéž*, s. 139.

¹⁹⁴ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora* 1994, s. 165.

¹⁹⁵ *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora* 1994, s. 23.

¹⁹⁶ Srv. Oppitz, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita, Redemptoristé, Svatá Hora* 1994, s. 165.

hlásat evangelium chudým“¹⁹⁷. Tato Izajášova slova byla již od počátku směrodatným heslem také Alfonsova řádu¹⁹⁸.

Dialog se světem

Aby se celé misionářské dílo ve spolupráci s církví účinně rozvíjelo, je třeba přiměřeného poznání a znalosti světa. Proto členové Kongregace jsou otevření a neustále pěstují misionářský dialog ve světě a se světem. Bratrsky mají vysvětlovat nejrozličnějších úzkostné otázky lidí a v nich rozpoznávat znamení samé přítomnosti Boží nebo Božích záměrů¹⁹⁹. Konstituce poukazují na skutečnost, že čím více budou umět redemptoristé přizpůsobovat svou každodenní apoštolskou práci a horlivost, a čím těsněji s ní budou spojovat také svou duchovní vědeckou a pastorační činnost, tím více se stanou účinnějšími misionáři ve světě²⁰⁰. Jednou z významných osobností redemptoristických dějin, jež vynikala v umění dialogu se světem, byl Klement Maria Hofbauer, který bývá někdy také označován za druhého zakladatele řehole. Klement se hlavně během let strávených ve Vídni často potkával s politiky, šlechtici, mysliteli, básníky, umělci i se studenty. Mnozí si jej cenili jako partnera v dialogu, přítele i jako autentického řeholníka a kněze²⁰¹. Klement se tak stal zářným příkladem vedení dialogu se světem pro další generace redemptoristů.

Pohled na obzor

Třebaže dějiny Kongregace nabízejí už některé ustálené podoby realizace jejího misijního poslání, povinností všech redemptoristů je „vždy vyhledávat pod vedením zákonité autority novou apoštolskou činnost, nesmějí ustrnout na podmínkách a strukturách, v nichž by jejich činnost už nebyla misionářská. Budou však moudře vyhledávat nové cesty, jimiž by se

¹⁹⁷ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 23.

¹⁹⁸ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 110.

¹⁹⁹ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 39.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 78.

²⁰¹ Srv. Leitgöb, Martin: Klement Mária Hofbauer: tvorivo verný a solidárny so svojou dobou. Dostupné na: <https://redemptoristi.sk/jedno-telo-8-klement-maria-hofbauer-tvorivo-verny-a-solidarny-so-svojou-dobou/> (13. 4. 2021)

evangelium hlásalo všem lidem“²⁰². Redemptoristé jsou tak zváni k tomu neustále obnovovat a dále rozvíjet své misijní charisma, a to i tím, že budou „hlásat evangelium vždy nanovo“²⁰³.

Hlavním posláním Kongregace v církvi je hlásat Boží slovo pro základní obrácení²⁰⁴. Skrze kázání přivádějící posluchače k zásadní volbě života – k rozhodnutí pro Krista, se redemptoristé projevují jako „apoštolové obrácení“. Svou přítomností i službou v církvi tak otevírají téma potřeby stálého a plného obrácení každého člověka²⁰⁵. I na základě této skutečnosti má Kongregace u věřících vždy misionářský úkol. S těmito novými obzory, které redemptoristé mohou svou službou mnohdy otevírat souvisí i otázka těch, kteří budou v díle pokračovat. Stanovy proto uvádějí, že je třeba probouzet a podporovat misionářské povolání mezi věřící, aby se dílo kongregace dále šířilo²⁰⁶. Zvláštní láska a péče má být věnovaná především mladým lidem, v nichž má být probouzena a pěstovaná ona misionářská horlivost, aby se tak postupně stávali novými hlasateli Kristova evangelia²⁰⁷.

²⁰² Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 37.

²⁰³ Jedno z hesel výše zmíněné redemptoristy – Klementa Maria Hofbauera.

²⁰⁴ Srv. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího vykupitele. Pražská provincie redemptoristů, Svatá Hora 1994, s. 33.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 34.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 135.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 136.

3 VYBRANÁ TÉMATA Z DUCHOVNÍHO ODKAZU

Mnohá duchovní témata otevíral Alfons ve svých spisech, věrně je vyučoval a horlivě v případě potřeby i obhajoval. V této kapitole se zastavíme u třech z nich vybraných, mezi nimiž je téma Matky Boží – Panny Marie, Eucharistie a téma modlitby jako prostředku spásy. Nutno podotknout, že nejenže jde o témata, o kterých se často dočteme ve světcových knihách, ale v první řadě jde o skutečnosti víry, které utvářely a formovaly celý Alfonsův život.

3.1 Panna Marie, Matka Boží i Matka naše

Výrazné téma vystupující z Alfonsova duchovního odkazu je téma Matky Boží. Alfons se s velkou horlivostí, která ho řadí mezi největší mariánské ctitelé, zasazoval o rozšíření úcty k Panně Marii. Můžeme si povšimnout také skutečností, že téměř všechny Alfonsovy modlitby končí pohledem upřeným na nebeskou Matku, ke které se obrací s důvěrou a s prosbou o její přimluvu u Boha²⁰⁸.

Alfonsův vztah k Matce Boží částečně vyrůstal i z jeho osobní zkušenosti s láskou a něhou matky pozemské. Její vliv na dorůstajícího světce byl tak silný a nezapomenutelný, že Alfons ještě po mnoha letech s vděčností říkával: „Za všechno dobré, na co si vzpomínám ze svého dětství, vděčím její mateřské starostlivosti.“ Právě tento věrný obraz pozemské matky, se podle všeho spolupodílel na tom, že Alfonsova mariánská láska i jeho chvály jsou vždy tak velmi hřejivé a lidské²⁰⁹. Zmiňujeme zde matku, ale je třeba dodat, že oba Alfonsovi rodiče měli v sobě zakořeněnou živou mariánskou kulturu, která se hluboce vtiskla i do jejich syna. Už jako malý byl Alfons pokřtěný v kostele Panny Marie Královny panen a zasvěcený Panně Marii, po níž dostal své druhé jméno z devíti – Maria. Od dětství byl vedený k modlitbě před sochami a obrazy Panny Marie nebo k modlitbě růžence. Mariánskou zbožnost svých rodičů zcela převzal za svou a jako mladík v roce 1715 vstoupil do Spolku Matky Božího milosrdenství a Spolku Návštěvy Panny Marie²¹⁰.

Když se blíže podíváme na život Alfonse, na všech důležitých meznících jeho života, nalezneme jistou mariánskou stopu. Jako by Matka Boží také svým způsobem odpovídala

²⁰⁸ Srv. Dudel, Erwin. *Anfalt Gotte sund der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 233.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 26.

²¹⁰ Srv. Brehl, Michael: *Svätý Alfonz de Liguori a Mária, Božia matka*. Dostupné na: <https://redemptoristi.sk/svaty-alfonz-de-liguori-a-maria-bozia-matka-michael-brehl/> (16. 2. 2021)

na jeho prostou a pevnou důvěru v její mateřské vedení a ochranu, a prostě a jednoduše byla vždy přítomná. Zastavme se nyní u některých těchto událostí:

- 29. srpen 1723, byl dnem, který Alfons sám později mnohokrát nazýval, dnem svého skutečného obrácení. Během služby nemocným slyší Boží hlas, který jej volá, aby mu zcela odevzdal svůj život. Mnohé události před tímto voláním již připravili půdu rozhodnutí, a tak krátce na to, vchází mladý Liguori do svého oblíbeného kostela Panny Marie od Vykoupení zajatců a tam, před obrazem Matky Boží, symbolicky klade na oltář svůj kord²¹¹.
- O několik let později, opět klečí Alfons již jako čerstvý novokněz před mariánským obrazem, když kolem prochází biskup. Poznává mladého Alfonse a táže se: „Ach, to jste vy, ten mladý advokát, který se stal knězem?“ A Alfons odpovídá: „Ano, tato dobrá Matka mě povolala.“²¹².
- Důležitým mezníkem pro život světce i jeho dílo, je Alfonsovo povolání ke službě těm nejchudším a nejpotřebnějším. A i tam, v nevelkém kostelíku nad Scalou, nad novým krokem i nad odpovědí svého syna, bděla Matka Boží. Nádherná socha tohoto kostela znázorňovala Pannu Marii, jenž v jedné ruce drží Bibli a v druhé nese malého Vykupitele²¹³.
- Za zmínku stojí také známý příběh jednoho světcova zázraku, kdy byl k Alfonsovi přiveden němý chlapec. Alfons byl plný soucitu, udělal chlapci na čele křížek a do ruky mu vložil obrázek Panny Marie se slovy: „Tomáši, víš, co je to za paní?“ Na to dítě odpovědělo: „To je Matka Boží“ a od té doby už normálně mluvilo²¹⁴.
- Psal se den 1. srpna 1789 a všichni přítomní věděli, že přichází chvíle, kdy Alfons ukončí svou pozemskou pouť. Vložili světci do rukou hromničku a modlili se modlitby umírajících a litanie k Panně Marii. Alfons zemřel, a to přesně ve chvíli, kdy zvony zvonily Anděl Páně²¹⁵.

Mariánská láska Alfonsova srdce se otiskla i do nového řádu Nejsvětějšího Vykupitele. Světec si velmi vážil svatého růžence, který mu vždy visel po boku, a to i tehdy, když se stal

²¹¹ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 31.

²¹² Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 241.

²¹³ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 57.

²¹⁴ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 216.

²¹⁵ Srv. Dachovský, Karel. *Sv. Alfons z Liguori*, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 47.

biskupem. Členům své kongregace nařídil, aby jej takto nosili zavěšený všichni a růženec se tak stal a je až dodnes nedílnou součástí hábitu redemptoristů²¹⁶. Už v dobách prvních redemptoristů lidé vídávali tyto misionáře při modlitbě růžence, ke které s horlivostí vedli svěřený lid, třebaže šlo o dobu, která nebyla modlitbě růžence vůbec nakloněná, a i mnozí biskupové pokládali modlitbu růžence za nevhodnou ze strachu, že by její jednoduchost mohla pohoršit vzdělaného člověka²¹⁷. Ve svém dopise z roku 1774 Alfons také připomíná spolubratřím v kongregaci zvláštní slib k počtě Panny Marie²¹⁸, který se týkal pravidelných návštěv Panny Marie či umrtvování o sobotách a v čase novén nebo potřebnou oddanost Matce Boží v kázáních redemptoristů²¹⁹.

Sám přitom šel příkladem, a když se sobě vlastní horlivostí kázával o nebeské Matce, jeho posluchači byli častokrát pohnuti k slzám. Alfons toužil každého přimět k lásce, již sám hořel, lásce k Matce, kterou něžně nazýval nejen svou matkou, ale také svým útočištěm, svou nadějí²²⁰. Tato jeho slova se dotýkala všech přítomných, a i nejtvrďší srdce hříšníků měkla²²¹. Důvod, proč viděl naději pro hříšníky v mariánské účtě, popsal Alfons slovy: „Týž účinek, který Maria způsobila ve světě svým zrozením, působí mariánská úcta, když se ujme v duši. Dělá konec noci hříchu a duši uvádí na cestu ctnosti.“²²² A na jiném místě dodává: „Ó, kolik domýšlivců našlo s mariánskou úctou pokoru! Kolik zuřivců tichost! Kolik slepců světlo! Kolik zoufalců naději! Kolik napolo zavržených spásu!“²²³

Mnohé Alfons o Panně Marii napsal a zanechal ve svých dílech, a mnohé by se dalo o tomto jeho odkazu napsat. Znamé je například jeho dílo, které v češtině vyšlo pod titulem Vznešenosti Panny Marie, nebo také Návštěvy Neposkvrněné Panny Marie, využívané k rozjímáním či k měsíčním novénám. Abychom se v rozsahu, který je zde možný, podívali aspoň na některé prvky Alfonsovy mariánské spirituality, použijeme k tomu tři vybrané oblíbené Alfonsovy tituly Panny Marie.

²¹⁶ Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 159.

²¹⁷ Srv. Maukemeester, Mauricius de. Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa, Nitrianska Blatnica 1985, s. 110.

²¹⁸ Tento slib v současné době redemptoristé již neskládají.

²¹⁹ De Liguori, Alfons Maria. Úvahy o řeholním životě, Nakladatelství Řád, Praha 1990, s. 28.

²²⁰ Srv. Berutti, Celestino. Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori, Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 160.

²²¹ Srv. Dudel, Erwin. Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 238.

²²² De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – I. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003. s. 57.

²²³ Tamtéž, s. 81.

1. Marie jako Matka

První a hlavní Alfonsův titul neboli oslovení Panny Marie, které bylo již výše naznačené, je Matka. Maria, která je naší Matkou, ne skrze tělo, ale skrze lásku, kterou k nám chová. Právě tato láska z ní činí naši Matku²²⁴. Alfons byl přesvědčen, že v okamžiku, kdy Ježíš umíral na kříži a Maria byla svěřená milovanému učedníkovi, byl především učedník svěřen této Matce²²⁵. A kdyby mohla jakákoliv matka zachránit před smrtí své dítě jenom svou prosbou, která z matek by to neudělala?²²⁶ Nenajdeme nikoho, kdo by více miloval Boha než Maria a nenajdeme také nikoho, kdo by po Bohu více miloval nás než tato Matka²²⁷. Marií tak nechybí vůle nás zachránit, protože jako Matka, si naši spásu přeje daleko víc než my sami²²⁸. S velkou důvěrou v tuto Matku, Alfons povzbuzuje své čtenáře: „Radujte se tedy, všechny Mariiny děti! A pamatujte, že Maria přijímá za své děti všechny, kdo jimi chtějí být.“²²⁹

2. Prostřednice milostí

Alfonsova mariánská spiritualita se vyznačuje bezmeznou důvěrou. Určitým důsledkem této důvěry je druhý titul, kterým je Panna Maria označována jako prostřednice milostí. Podobně jako máme přístup k Otci skrze Syna, zprostředkovatele spravedlnosti, stejně tak máme usnadněný přístup k Synu skrze Marii, prostřednici milostí²³⁰.

Maria se za nás začala přimlouvát již ve svém pozemském životě, když na svatbě v Káně, soucítala s obtížemi svatebčanů, a tak i nyní soucítí a často nám i bez našich proseb pomáhá svou přímlovou²³¹. Chceme-li obdržet milosti, můžeme přicházet k samotnému trůnu milosti, kterým Alfons označuje Pannu Marii. A můžeme k Marii přistupovat s pevnou důvěrou,

²²⁴ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – I. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003. s. 37.

²²⁵ Srv. Brehl, Michael: Svätý Alfonz de Liguori a Mária, Božia matka. Dostupné na: <https://redemptoristi.sk/svaty-alfonz-de-liguori-a-maria-bozia-matka-michael-brehl/> (16. 2. 2021)

²²⁶ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – I. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003. s. 168.

²²⁷ Tamtéž, s. 38.

²²⁸ Tamtéž, s. 168.

²²⁹ Tamtéž, s. 34.

²³⁰ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 22.

²³¹ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – I. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003. s. 168.

²³¹ Tamtéž, s. 99.

protože v ní máme Prostřednicí, která vyprosí u Syna všechno, co bude chtít²³². Když za nás prosí tato Matka, jsou vyslyšeny všechny její prosby a nic jí není odepřeno²³³. To, co totiž platí u svatých, ještě v daleko větší míře platí o Matce Boží. Její modlitby mají u Boha větší cenu než prosby celého nebe²³⁴. Vždyť modlitby svatých, jsou modlitby služebníků, kdežto modlitby Panny Marie jsou modlitbami Matky²³⁵!

3. Matka milosrdenství

Alfons patřil do Misericordiella, což bylo jedno ze zbožných bratrstev, mezi jehož hlavní poslání byla péče a starost o chudé, navštěvování nemocných a doprovázení odsouzených vězňů na smrt²³⁶. Tváří tvář lidskému utrpení a hříchu, tak měl možnost poznávat, dotýkat se a zprostředkovávat také Mariino milosrdenství.

Alfons povzbuzuje, aby se žádný hříšník nebál, že by ho Maria mohla zavrhnout, ve chvíli, kdy se obrátí k její dobrotě. Vždyť Maria je Matkou milosrdenství a má touhu zachránit právě ty nejubožejší²³⁷. Protože je Maria Matkou Ježíše a zároveň Matkou člověka, nemůže snést, když vidí člověka, který je nepřítelem Ježíše, a ze všech sil se snaží je vzájemně usmířit²³⁸. Alfons nás vybízí, abychom se i přes svůj hřích utíkali k této Boží Matce, a ona nás zachrání. Je jen potřeba mít dobrý úmysl změnit svůj život a velkou důvěru²³⁹. Když budeme hledat ztracenou milost skrze Marii, snadno ji nalezneme, protože pokud jsme ji my ztratili, Maria je tou, která ji našla²⁴⁰. Alfons sám poukazuje na skutečnost mnoha dokladů z misíí redemptoristů, při kterých „někteří hříšníci zůstali tvrdší než železo při všech ostatních kázáních, ale při kázání o Mariině milosrdenství byli dojati a vrátili se k Bohu.“²⁴¹

²³² Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – II. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003. s. 74.

²³³ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 87.

²³⁴ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 21.

²³⁵ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Rozjímání, Nakladatelství Řád, Praha 1992, s. 30.

²³⁶ Srv. Brehl, Michael: Svätý Alfonz de Liguori a Mária, Božia matka. Dostupné na: <https://redemptoristi.sk/svaty-alfonz-de-liguori-a-maria-bozia-matka-michael-brehl/> (16. 2. 2021)

²³⁷ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – I. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003. s. 58.

²³⁸ Tamtéž, s. 51.

²³⁹ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 284.

²⁴⁰ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vznešenosti Panny Marie – I. díl, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003. s. 56.

²⁴¹ Tamtéž, s. 151.

V Alfonsových spisech, umění, v prožívání jeho vztahu k Panně Marií i v jeho samotných osloveních nebeské Matky, můžeme spatřovat, jak velké místo měla právě osoba Panny Marie v životě tohoto světce. Ovšem vždy ji vnímal a viděl ve vztahu ke Kristu, ve vztahu k Vykupiteli²⁴². A stejně tak jako Mariiným celým přáním bylo vidět, že její Syn, Bůh je milován²⁴³, tak bylo Alfonsovým přáním vidět, jak je Maria, naše Matka, milována. Také proto uvádím téma Panny Marie v duchovním odkaze Alfonse před tématem Eucharistie, abychom společně s Matkou Boží doputovali k jejímu Synu.

3.2 Eucharistie

Při pohlednutí na dynamiku světcova života a prolistování jeho knih, je třeba říci, že celý „život Alfonsův byl životem lásky k Bohu; a ta láska byla výsledkem jeho veliké pobožnosti a úcty k nejsvětější svátosti oltární.“²⁴⁴ Zastavme se opět krátce na úvod u některých okamžiků světcova života, jež byly provázeny a úzce spojeny s jeho láskou k Eucharistii.

Věrným ctitelem Nejsvětější svátosti byl Alfons už jako mladík. Každodenně navštěvoval některý z neapolských kostelů, kde právě probíhal výstav Nejsvětější svátostí²⁴⁵ a někdy tam i hodiny setrval v tiché adoraci. To předpokládalo už tehdy jeho hluboký vztah s Pánem. Právě zvláště skrze Eucharistii a chvíle strávené před Nejsvětější svátostí, tak světec po mnoho let vytvářel své hluboké přátelství s Kristem²⁴⁶. Není pro nás proto překvapením, že když měl Alfons o několik let později v Neapoli přednést své první kázání, jeho tématem se stala Eucharistie a úcta k ní. Mladý kazatel mluvil s takovou vroucností a láskou, že třebaže byl teprve jáhnem, ještě mnohokrát a na mnohá místa jej pozývali kázat²⁴⁷. Když později už jako kněz a misionář navštěvoval různá města a vesnice, vždy se snažil, aby na těch místech byla navštěvována Nejsvětější svátost a tyto návštěvy, aby byly pravidelně zachovány

²⁴² Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 236.

²⁴³ Srv. De Liguori, Alfons Maria. *Vznešenosti Panny Marie – II. díl*, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003, s. 180.

²⁴⁴ Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Franci, Praha 1904, s. 139.

²⁴⁵ Tamtéž, s. 140.

²⁴⁶ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 36.

²⁴⁷ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 53.

i po misích²⁴⁸. Ve spolupráci s místním farním duchovenstvem se také snažil zušlechťovat bohoslužby v jejich důstojnosti a kráse²⁴⁹. Při sloužení mše svaté, během díkůvzdání po bohoslužbě, rozjímání či návštěvě Nejsvětější svátosti, mohli onu světcovou lásku jeho srdce k Eucharistii všichni přítomní zahlédnout na jeho tváři, která jasně zářila plně uchválena přítomností svého Vykupitele²⁵⁰. Avšak když Alfons slavil mši svatou veřejně, nikdy netrvala déle než půl hodiny, aby, jak sám říkal, snad přítomné neomrzela. Když však slavil sám ve skrytosti, zcela se oddával této své zbožnosti, o čemž nám vypovídají také svědectví těch, jenž mu přisluhovali²⁵¹. Navštívit Krista přítomného v Nejsvětější svátosti pro Alfonse znamenalo navštívit samotného Nejsvětějšího. Jako každý, kdo opravdu miluje, neustále hledá blízkost milovaného, tak ani náš světec ani v nejhektičtějších obdobích života nepromeškal příležitost zastavit se v blízkosti svého přítele. Samotné Alfonsovy texty zachycují, že při těchto chvílích s Ježíšem, dokořán otevírá své srdce, oslovuje Vykupitele „nejmilejší Spasiteli, má jediná lásko“ a nechává velice prostě hovořit své srdce ke svému příteli a Pánu²⁵². Ke cti Nejsvětější svátosti Alfons složil i duchovní písně, které nejen sám zpíval při svých návštěvách, ale které také redemptoristé zpívali při eucharistických pobožnostech během misí²⁵³. I v posledních letech života, třebaže byl Alfons starý, a i pro mnohé nemoci čím dále slabší, vždy odcházel uctít Krista do kostela, a když už později dojít tam nemohl, nechával si jej donést, aby mohl být se svým Spasitelem, s ním tváří v tvář rozmlouvat a jemu se klanět²⁵⁴. Známa je také jedna situace z časů, kdy Alfons sám již nemohl celebrovat a pouze přijímal Eucharistii ve svém pokoji. Jednou mu jistý kněz chtěl podat svaté přijímání a Alfons řekl: „Hostie není proměněná.“ Vyšetřování následně skutečně ukázalo, že celebrant, který byl už také starší, vynechal při mši svaté proměňování²⁵⁵. I na těchto pár příkladech můžeme vidět, že celý Alfonsův život až do jeho posledního dechu, byl utvářen a úzce spojen s Eucharistií, v níž poznával a miloval svého Vykupitele.

²⁴⁸ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 145.

²⁴⁹ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 137.

²⁵⁰ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 309.

²⁵¹ Tamtéž, s. 146.

²⁵² Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 136.

²⁵³ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 144.

²⁵⁴ Tamtéž, s. 302.

²⁵⁵ Srv. Dudel, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen*, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 202.

V kousku chleba

Alfons častokrát žasnul nad láskou Boha, jenž se kvůli člověku až tak ponížil, že sestoupil nejen na zem, ale také neustále sestupuje do kousku chleba. Podle něj se nám Ježíš daroval pod způsobou chleba, i proto, že chléb je levný a najdeme jej v každé zemi, takže jej mohou najít a přijímat lidé v každém místě světa²⁵⁶. Ježíš také mohl, jak by se lidskýma očima slušelo jeho královské důstojnosti, zůstat v jednom jediném kostele světa, třeba v chrámu svatého Petra v Římě, kde přicházel jen jeden den v roce. Kolik by v takovém případě poutníků a vládců z celého světa usilovalo o to, aby mohli prožít tento den v jeho přítomnosti a dělat Králi nebes společnost. A jaký vznešený, ze zlata vyrobený a perlami zdobený svatostánek by mu lidé každý rok připravovali. Ale ne, říká Alfons, náš Vykupitel nechtěl zůstat jen v jenom kostele, ani netouží s námi trávit pouze jediný den v roce, ale chce být s námi každý den a chce být na všech místech světa²⁵⁷. Tak nebeský Král vždy sestupuje na slovo kněze a poslušně zůstává na oltáři, aby lidem sloužil²⁵⁸. I proto se poníží v této Svátosti, dodává nám tak odvalu a důvěru, abychom se k němu nebáli přijít²⁵⁹. Kdyby se totiž ukázal na oltáři v lesku cele své slávy, kdo z lidí by se potom odvážil k němu přijít, projevit mu své city a přednést svá přání?²⁶⁰

Přítomnost Krista v malém kousku chleba je a asi i navždy zůstane velkým tajemstvím od počátku přesahujícím všechny lidské horizonty. Eucharistie je darem člověku. Jestliže by nám totiž náš Vykupitel nedal tento dar sám, stěží by jej o něj někdo z lidí mohl požádat. Kdo by si dovolil říct: Pane, pokud nám chceš skutečně zjevit svou lásku, staň se chlebem a dovol, abychom se tebou živili! Už taková samotná myšlenka by byla považovaná za šílenství²⁶¹. Nejednou tak i Alfons projevuje svůj úžas nad šílenstvím přítomnosti Krista v malé bílé hostii. Vyjadřuje jej i ve své knize Návštěvy Nejsvětější svátostí, např. slovy: „Jak si se mohl, Pane Ježíši, tak ponížít, že jsi se skryl po způsobou chleba, abys mohl bývat s lidmi a spojovat se s nimi, srdce se srdcem.“²⁶² Ano – Ježíš je podle Alfonse v Eucharistii přítomný, aby se s námi spojil, ale také se v ní trochu ukrývá, abychom po něm neustále

²⁵⁶ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 18.

²⁵⁷ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 315.

²⁵⁸ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 79.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 32.

²⁶⁰ Tamtéž, s. 96.

²⁶¹ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 302.

²⁶² De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 70.

toužili²⁶³. Touha po Kristu v Eucharistii úzce souvisí také s touhou člověka po konečném cíli svého života, po neustále blízkosti Boží, po nebeské vlasti. Svaté přijímání se často nazývá právě nebeským chlebem, protože stejně jako nemůže naše tělo žít bez pozemského chleba, tak ani naše duše nemůže žít bez tohoto nebeského chleba²⁶⁴. Ježíš nám dal tuto svátost, aby byl naším společníkem na cestě života, aby se stal i naším pokrmem a zárukou nebeské blaženosti²⁶⁵.

Dar lásky

Nejenže by o tento dar lidé mohli stěžít prosit, ale to, co by si ani nedokázali představit, v Eucharistii vymyslela a uskutečnila velká láska Ježíše Krista²⁶⁶. Když už Ježíš věděl, že nastal čas, aby odešel z této země, chtěl nám zanechat ten největší důkaz své lásky, jímž je právě Eucharistie²⁶⁷. Eucharistie je darem lásky. Proto ji ustanovil, aby nám byla ustavičnou památkou jeho nesmírné lásky, kterou nám prokázal svou smrtí²⁶⁸. Alfons jinde dodává: „Podívej se na Ježíše. Jemu nestačilo, že z lásky k nám zemřel na kříži. Chtěl zůstat s námi v Nejsvětější svátosti.“²⁶⁹ Skrze Eucharistii se Vykupitel na našich oltářích vždy znovu uzavírá do vězení lásky. Poté je kněžími vystaven nebo podáván ve svatém přijímání, ale nakonec jej zavírají do skryše svatostánku a on se s tím spokojuje. Zůstává zavřený ve dne i v noci a čeká²⁷⁰. Byla to ona velká láska, která jej uvěznila, která jej vedla k tomu, že se spojuje s naší pozemskou přítomností a neopouští nás ani ve dne ani v noci²⁷¹. Na všech místech světa se tak Král nebe spokojuje s tím, že často zůstává sám, bez společníka jen

²⁶³ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 19.

²⁶⁴ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 302.

²⁶⁵ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 27.

²⁶⁶ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 303.

²⁶⁷ Tamtéž, s. 305.

²⁶⁸ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Úvahy a rozjímání o umučení Ježíše Krista, Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci, Praha 1902, s. 17.

²⁶⁹ De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 19.

²⁷⁰ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 313.

²⁷¹ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 44.

ve svitu olejové lampičky, zavřený ve schránce z kamene nebo ze dřeva²⁷². A tam ve svatostánku neustále vládne na trůně lásky²⁷³.

Je spravedlivé, aby i naše srdce se všemi svými touhami přebývala u svého Krále, vždyť jeho jedinou radostí a odpočinkem je být při nás²⁷⁴. Jakou bychom asi pocítili radost, kdyby nás pozemský vládce pozval do své kanceláře a řekl: „Řekni mi, co chceš a co potřebuješ? Mám tě rád a toužím po tvém dobru.“ Přesně to říká sám Král nebe, Ježíš Kristus, všem těm, kteří jej navštěvují²⁷⁵. Ne vždy je ale pro člověka snadné setrvat před tváří Krista ukrytého v Nejsvětější svátosti. Také Alfons vždy zůstal člověkem a ve svých Návštěvách vyznává svou slabost: „I já jsem se při tobě nudil, protože jsem tě málo miloval. Pokud si tě ale s tvou milostí skutečně zamiluji, potom žádná chvíle s tebou pro mě nebude dlouhá, třebaže bych při tvých nohách strávil celé dny a noci.“²⁷⁶ Vědomý si potřeby této Boží milosti lásky se častokrát před Nejsvětější svátostí modlival: „Můj Vykupiteli, skrytý ve Svátosti, tady jsem, celkem u tebe. Chci od tebe jen jedno: horlivost a vytrvalost v lásce k tobě.“²⁷⁷ Při zpětném pohledu na světcův život můžeme spatřovat, že Bůh tyto upřímné touhy Alfonsova srdce a vytrvalé prosby vyslyšel svou milostí a darem vroucí lásky k eucharistickému Kristu. Všechny, kteří k němu přicházeli se zklamáním z toho, že necítí lásku k Ježíši Kristu, neustále povzbuzoval, aby se snažili navštěvovat Krista v Eucharistii každý den a on sám pak opět rozpálí i jejich srdce svou láskou²⁷⁸.

Chvíle milostí

Jistě sám svatý Alfons prožil během svého života chvíle milosti před Nejsvětější svátostí. Stěží by totiž jinak tak vroucně toužil po tom, aby se lidé zastavovali u pramene všeho dobra, jak Eucharistií někdy nazýval²⁷⁹. Vždyť voda z tohoto pramene nejen očišťuje, ale dává světlo a sílu, abychom už neupadali, ale abychom radostně snášeli všechna příkoří. Kdyby podle

²⁷² Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 314.

²⁷³ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 58.

²⁷⁴ Tamtéž, s. 47.

²⁷⁵ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 318.

²⁷⁶ De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 87.

²⁷⁷ Tamtéž, s. 40.

²⁷⁸ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 321.

²⁷⁹ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 14.

Alfonse lidé přicházeli k Nejsvětější svátosti, a to zvláště tehdy, když potřebují lék na své bolesti, nebyli by tak zranění a ubozí, jak jsou²⁸⁰. Je to také Eucharistie, která v nás zapaluje lásku ke Kristu²⁸¹. „Ó, jaké nádherné plameny svaté lásky Ježíš zapaluje v duších, které jej s touhou přijímají v Nejsvětější svátosti!“²⁸² Vždyť právě v Nejsvětější svátosti je přítomný sám Ježíš. Čeká na nás a natahuje k nám ruce, aby si nás přivinul na své srdce a posilnil nás svými milostmi²⁸³. Je tam a my s ním můžeme rozmlouvat kolik jen chceme. Můžeme před ním dokořán otevřít své srdce, říct mu o všem, co potřebujeme a prosit ho o tuto milost²⁸⁴. Alfons však dodává: I přesto jsme kolikrát leniví a nedbalí, třebaže víme, jak má Ježíš tyto naše návštěvy rád a vždy, když nás vidí ve své blízkosti, bohatě nás zahrnuje svými milostmi²⁸⁵. Ti, kteří dali na této zemi celou svoji lásku Ježíši Kristu, nacházejí v Nejsvětější svátosti svůj Poklad, Odpočinek i Ráj, a proto mají velkou touhu navštěvovat ji tak často, jak jen mohou²⁸⁶. Nejsvětější svátost ovšem nebyla pro Alfonse jen zárukou Vykupitelovy lásky, ale také právě zárukou nebe²⁸⁷. Nazýval ji nebem, které můžeme zakoušet už zde na zemi²⁸⁸ a v její blízkosti tak po celý život směřoval k věčné nebeské vlasti, do níž také, jak věříme slavně došel.

3.3 Modlitba jako „prostředek prostředků“

V případě Alfonse nešlo nezařadit do vybraných duchovních témat také téma modlitby. Alfons bývá nazýván učitelem modlitby. O modlitbě napsal několik děl, mnohá další jeho díla jsou v podstatě rozjímavými modlitbami, a když už tomu tak není, tak zpravidla aspoň jednotlivé kapitoly knihy vrcholí v modlitbě. Proto se můžeme setkat s označením jeho teologie jako „modlící se teologie“²⁸⁹.

²⁸⁰ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. *Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie*, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 53.

²⁸¹ Tamtéž, s. 64.

²⁸² De Liguori, Alfonz Mária. *Vo svetle večnosti – príprava na smrť*, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 310.

²⁸³ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. *Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie*, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 34.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 61.

²⁸⁵ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. *Vo svetle večnosti – príprava na smrť*, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 316.

²⁸⁶ De Liguori, Alfons Maria. *Úvahy o reholním živote*, Nakladatelství Řád, Praha 1990, s. 31.

²⁸⁷ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. *Cesta lásky*, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 17.

²⁸⁸ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. *Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie*, Vydavateľské družstvo Lúč, Bratislava 1993, s. 22.

²⁸⁹ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 137.

Na to, jakou má modlitba hodnotu a moc v životě člověka, přišel Alfons poměrně brzy. Již jako mladý, dospívající chlapec se modlíval déle, než tomu bylo u chlapců jeho věku zvykem. Zvláště rád měl chvíle před nejsvětější svátosti oltární²⁹⁰. Ve zlomovém okamžiku svého mladého života, po nespravedlivě prohraném soudním sporu, přichází domů a na tři dny se zamyká ve svém pokoji. Nechce žádné návštěvy, odmítá jíst, ale modlí se, zápasí a přemýšlí. Stěží se někdy již dovíme, co vše se v něm tehdy odehrálo²⁹¹. Po čase, když už byl Alfons knězem a každodenně na něj čekalo množství povinností a nejrůznějších setkání, čas strávený v modlitbě měl v jeho dnech vždy své pevné místo. Zvěstování evangelia vnímal hlavně jako věc srdce založenou na osobním přátelství s Vykupitelem. Kazatel podle něj měl proto více kázat na kolenou než samotným slovem. Pro Alfonse tak nebylo překážkou, ztraceným časem či přepychem který by si nemohl dovolit, strávit celé hodiny svého dne v důvěrné modlitbě s Pánem²⁹². Při všem, co během dne konal, jeho srdce hořelo láskou a touhou oslavit Boha, a i když se zrovna nemodlil, často se obracel na Boha skrze střešné modlitby, které v něm tuto lásku stále více rozněcovaly²⁹³. Nezřídka a s věkem přibývajícím bývala také Alfonsova vytržení při modlitbě, při nichž byl jeho duch uchvácen nazíráním a osvobozen od pout smyslů²⁹⁴.

Již za světcova života byli mnozí lidé svědky toho, jaké milosti Bůh uděloval skrze jeho modlitby, skrze Alfonsovou přímluvu. Ve světcových životopisech jsou zaznamenány mnohé zázraky. Jedním z nejznámějších je zázrak s Vesuvem, který se udál v Pagani, když už byl Alfons mužem velmi pokročilého věku. Vesuv se probudil 29. července 1779, pár dní nabíral na síle až do té míry, že. 8. a 9. srpna se velké masy lávy valily směrem k Pagani. Obyvatelé Pagani ve velké úzkosti volali o pomoc a znali z dřívějších zkušeností jeho daru, prosili o modlitbu také Alfonse. Ten, když spatřil rozbouřenou sopku, vyděšeně zvolal: „Ježíši, Ježíši, Ježíši!“ Krátce se pomodlil a sopce požehnal. Vesuv hned přestal chrlit lávu a utichl²⁹⁵. Síla Alfonsovy modlitby vyvěrající z dětského důvěrného vztahu k dobrému Bohu, s sebou nesla i jisté těžkosti. Několikrát chtěl Alfons rezignovat z funkce biskupa, ale několikrát byl papežem odmítnut. Byl už starý a docházeli mu síly naplno se věnovat biskupské službě.

²⁹⁰ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 292.

²⁹¹ Srv. Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 29.

²⁹² Tamtéž, s. 89.

²⁹³ Srv. Berutti, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*, Cyrillo-Mthodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha 1904, s. 136.

²⁹⁴ Tamtéž, s. 312.

²⁹⁵ Heinzmann, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 113.

Během těchto snah o rezignaci mu svitla naděje ve chvíli, kdy na papežský stolec nastoupil nový papež Kliment XIV. I ke Klimentovi brzy došla Alfonsova žádost o rezignaci a také on ji zamítl se slovy, že stačí, aby Alfons řídil diecézi ze svého lůžka. Když mu někdo namítl, že staří biskup již není schopen vykonávat ani tak důležité vizitace na to papež odvětil, že jediná Alfonsova modlitba z bolestného lůžka způsobí v jeho diecézi více dobra, než kdyby sto let prováděl po celé diecézi vizitace²⁹⁶.

Učitelovými učiteli v modlitbě byli mnozí svatí. Velmi rád měl obzvláště sv. Terezií z Avily a sv. Františka Saleského. Alfons si je vážil a s něžností je nazýval „moji svatí“. Byli to nejspíš právě oni, kteří jej vyučili v umění rozjímavé modlitby a v lásce ke Kristu²⁹⁷. Při Alfonsových modlitbách můžeme pocítovat, jak vycházejí z hlubiny světcova srdce, protože jsou velice prostou až dětsky jednoduchou řečí lásky²⁹⁸. Alfons používal pro vyjádření hodnoty modlitby v životě člověka nejrůznější přirovnání, nazýval ji zbraní schopnou odrazit každý útok zlého ducha, přístavem v bouři²⁹⁹, pokladem nesmírného bohatství pro chudáka, kotvou, hrozí-li ztroskotání nebo také nejúčinnějším lékem pro nemocného.³⁰⁰ A v neposlední řadě byla pro něj modlitba, jak můžeme pozorovat také v jeho osobních životních událostech, nejlepším prostředkem ze všech možných prostředků³⁰¹.

Modlitba jako prostředek spásy

Alfons považoval modlitbu nejen za něco užitečného, ale za něco až nevyhnutelného na cestě naší spásy. Člověk je neustále vystaven nejrůznějším pokušením a nebezpečím, ve kterých může snadno ztratit Boží milost, a proto je třeba, aby se neustále modlil³⁰². Alfons se domníval, že všichni ti, co jsou spasení, spasení proto, že se modlili a naopak ti, co jsou zatracení, jsou zatracení právě proto, že se nemodlili³⁰³. Každému dospělému člověku

²⁹⁶ Srv. Dachovský, Karel. Sv. Alfons z Liguori, Nakladatelství Řád, Praha 1996, s. 41.

²⁹⁷ Srv. Heinzmann, Josef. Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1996, s. 36.

²⁹⁸ Srv. Dudel, Erwin. Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori, Hofbauer-Verlag, Benn 1963, s. 162.

²⁹⁹ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 26.

³⁰⁰ Tamtéž, s. 27.

³⁰¹ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 175.

³⁰² Tamtéž, s. 84.

³⁰³ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 266.

je tak jen prostřednictvím modlitby nabízena možnost jeho spásy³⁰⁴. Už „z Písma svatého je zřejmé, že modlitba je jediným prostředkem, jak dosáhnout pomoci potřebné ke spáse. Důvod je jasný: bez přispění milosti nejsme schopni ničeho dobrého.“³⁰⁵ Abychom nepodlehli ďáblu a jeho nástrahám není žádné jiné a lepší obrany, než vytrvala modlitba³⁰⁶. Zvláště pokud jde o milosti potřebné k naší spáse jako je odpuštění nebo setrvání v Boží lásce a jim podobné, máme prosit v modlitbě bezvýhradně a s pevnou důvěrou, že je opravdu dostaneme³⁰⁷, protože Bohu nezáleží na ničem jiném tolik, jako na naší spáse. To je důvod, proč někdy nevyslyší mnohé naše modlitby, když prosíme o zdraví nebo o majetek. Odmítá vyplnit naše modlitby z lásky k nám, protože kdyby nám dal to, co žádáme, mohly by se tyto jeho dary stát příležitostí ke ztrátě jeho milosti nebo by vedly k ochabnutí v našem duchovním životě³⁰⁸. Alfons si byl sám moc dobře vědom všech těchto skutečností a sám se vroucně modlival slovy: Pane, pomoz mi a pomoz mi prosím rychle, protože když se zpozdíš, padnu a zahynu³⁰⁹.

Modlitba na cestě lásky

Pro Alfonse byla modlitba mimo jiné hlavně vyjádřením lásky k Bohu, na němž pevně stálo i následné vyjádření lásky k bližnímu. Za příklad v modlitbě častokrát dával některé svaté, kteří protože byli zamilovaní do Boha, byli zamilovaní také do modlitby³¹⁰. Modlitba se stává zdrojem a pramenem Boží lásky v srdci člověka. Tím, co duši úzce spojuje s Bohem je sice láska, ale modlitba je pecí, kde se tento plamen Boží lásky rozpaluje³¹¹. Tato duše, která je oddaná modlitbě nechce hořet jen samotná, ale touží plamenem Boží lásky zapálit i druhé³¹². Alfons často připomínal, abychom i skrze lásku k bližnímu vyjádřenou v modlitbě, pamatovali také na duše v očistci. Pokud nás k tomu nenuť vedomí jisté povinnosti, vzpomeňme si na radost, kterou touto naší modlitbou a snahou vysvobodit tolik milované

³⁰⁴ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 8.

³⁰⁵ Tamtéž, s. 10.

³⁰⁶ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Vo svetle večnosti – príprava na smrť, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2006, s. 272.

³⁰⁷ Tamtéž, s. 269.

³⁰⁸ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 35.

³⁰⁹ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 85.

³¹⁰ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Praktický sprievodca spovedníka. Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 178.

³¹¹ Tamtéž, s. 136.

³¹² Srv. De Liguori, Alfons Maria. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 77.

duše, způsobíme Ježíši Kristu³¹³. Právě modlitba za duše v očistci je Bohu milý skutek lásky, lehce dostupný a záslužný. Skutek lásky, který se jednou v milosti opět vrátí zpět k nám, protože „když někdo vymůže nějaké duši svou modlitbou cestu z očistce do nebe, řekne ona duše Bohu: Pane, nedopust', aby zahynul, kdo mě vysvobodil z muk.“³¹⁴ A tak třebaže jsme žebráci v každém směru, když se modlíme, už chudí nejsme³¹⁵. Naším bohatstvím se stává láska, a ta je pokladem jistě ukrytým v nebi, pokladem, který nezničí rez a zloději jej neukradou³¹⁶.

Modlitbou k dobrému životu

Skrze modlitbu může člověk přijímat od Boha mnohé milosti pro svůj život. Také „k tomu, abychom konali dobro, abychom přemáhali pokušení, jednali čestně, slovem, abychom zachovávali všechny přikázání a rady, nestačí jen osvětlení, kterých se nám dostává, nestačí naše úvahy a předsevzetí. Potřebujeme především bezprostřední pomoc Boží.“³¹⁷ Alfons připomíná, že četbou a rozjímáním můžeme rozpoznat své povinnosti, ale jedině modlitba nám získává milost, abychom je dokázali i svědomitě plnit³¹⁸. Nejinak je tomu, když potřebujeme trpělivost ke snášení hořkých potup, bolestí nebo utrpení, o to více v těchto chvílích je třeba se uchýlit k modlitbě, ne k úvahám³¹⁹. Člověk skrze modlitbu uznává a vyznává svou křehkost, slabost a závislost na Bohu, svém Pánu a Stvořiteli. Apoštol Petr si byl velmi jistý sám sebou, když krátce před Ježíšovou smrtí prohlásil, že i kdyby všichni od Ježíše Krista odpadli, on nikdy neodpadne. A zanedlouho na to jej třikrát zapřel. Kdyby byl Petr pokorný, uznal svou slabost a prosil Pána o milost stálosti, neselhal by³²⁰. Když se totiž duše v pokušení utíká k Bohu, nejenže s jeho pomocí pokušení odolává, ale také velmi pokročí v dokonalosti, a ještě více se k Bohu přimkne³²¹. I poté, co člověk selže a zapadne do svých hříchů, je neustále zván k novému obrácení, podobně jako tomu bylo u Petra. „Nikomu není odpírána milost se modlit a modlitbou dosáhnout pomoci k obrácení.

³¹³ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 19.

³¹⁴ Tamtéž, s. 20.

³¹⁵ Tamtéž s. 29.

³¹⁶ Srv. Bible: Mt 6,10

³¹⁷ De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 7.

³¹⁸ Tamtéž, s. 30.

³¹⁹ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Cesta lásky, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 152.

³²⁰ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 37.

³²¹ Tamtéž, s. 36.

Kdyby tomu tak nebylo, nemohlo by se člověku klást za vinu, že se neobrátil.“³²² Podle Alfonse je tak obrácení milostí, kterou si můžeme a máme vyprosít v modlitbě a Bůh tuto naši prosbu rád vyslyší. Zvláště v čase, kdy se ocitáme v temnotách, neznepokojujme se, neustávejme s modlitbou a neznásobujme tak své zlo³²³. Modlitba patří k životu a vede k dobrému životu. Není omezena místem ani časem, protože kdo skutečně hledá Boha, nachází ho na každém místě a v každém čase. Jako příklad Alfons uvádí chudé vesnické ženy své doby, které se nemohou modlit jinak, a tak se modlí po cestě nebo během své práce³²⁴. Už to by byl velký projev přízně, kdyby nám Bůh dovolil, abychom mu mohli přednášet naše žádosti jednou za měsíc, vždyť pozemští vládci běžně neudílejí možnost k audienci. Bůh je ovšem Pánem a Vládcem, který nás rád vyslyší, vždycky a stále³²⁵.

Skutečnost vroucí modlitby prolínající se celým Alfonsovým životem, jeho tvorbou i všemi sepsanými myšlenkami nás i v dnešní době neustále vybízí, abychom v každé chvíli, na každém místě i v každém životním stavu, skrze svou vlastní, vytrvalou a věrnou modlitbu odpovídali na Boží lásku a vyprošovali hojné milosti pro svůj život a spásu, a také pro životy a spásu našich bližních.

³²² Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 98

³²³ De Liguori, Alfonz Mária. O zjednotení s Božou vůľou, Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 35.

³²⁴ Srv. De Liguori, Alfonz Mária. Praktický sprievodca spovedníka. Redemptoristi – Slovo medzi nami, Bratislava 2012, s. 200.

³²⁵ Srv. De Liguori, Alfons Maria. Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, s. 29.

ZÁVĚR

Stejně jako byl už ve své době Alfons z Liguori v mnohých věcech nadčasový, tak i odkaz jeho života a díla zůstává nadále aktuálním. Cílem bakalářské práce bylo poukázat právě na tuto aktuálnost Alfonsova duchovního odkazu a vybrat z něj některá témata k hlubší analýze.

K pochopení Alfonsova duchovní odkazu je v první řadě nutné znát i kontext světcova života, který nám proto nabídla v možnostech svého rozsahu první kapitola práce. Každé období světcova života nenahraditelně utvářelo nejen jeho osobnost, ale také konečnou mozaiku celého Alfonsova odkazu, která je teprve postupem času pomyslně odhalována. V druhé kapitole jsme představili Kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele jako živý odkaz svého zakladatele Alfonse z Liguori. Spiritualita řádu, jejíž základy postavil samotný světec, se neustále rozvíjí, ovšem Alfonsovo charisma v ní zůstává navždy otištěno. Misijní činnost Kongregace umožňuje jejím členům dále předávat a živým udržovat také onen odkaz Alfonsova života a smýšlení. Na základě analýzy některých Alfonsových spisů byla vybrána do poslední kapitoly tři duchovní témata. Téma Matky Boží – Panny Marie, téma Eucharistie a téma modlitby jakožto prostředku spásy. Kapitola přinesla určitý náhled do všech tří témat, a to tak, jak předkládané skutečnosti Alfons svým životem žil a ve svých spisech sám jiným předkládal.

Třebaže se vybraným tématům z duchovního odkazu Alfonse z Liguori na první pohled plně věnuje až poslední kapitola, celá bakalářská práce je koncipovaná v myšlence světcova duchovního odkazu. Skrze životopisné fakty představuje jistý duchovní odkaz Alfonsova života, popisuje duchovní odkaz, který je výrazně přítomen v Kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele a v neposlední řadě poukazuje na duchovní odkaz, nám nabízen v samotné tvorbě Alfonse.

Kristovo Vykupitelské dílo trvá na věky a vskutku hojné je u něho vykoupení, hlásají redemptoristé – současní synové sv. Alfonse. Zvěst, která se prolínala celým světcovým životem a byla prvotní příčinou veškeré jeho tvorby. Zvěst, která je tím základním a nejvybranějším duchovním odkazem Alfonse z Liguori. Kéž i tato práce alespoň malým dílem přispěje k tomu, aby tato Vykupitelská zvěst opět zazněla i v našich končinách skrze popsáný život a dílo svatého Alfonse z Liguori.

Literatura

1. BERRUTI, Celestino. *Duch sv. Alfonsa Marie z Liguori*. Přeložil: B. MATĚJŮ. Praha: Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel, 1904.
2. BERTHE, Augustine. *Sv. Alfons de Liguori: církevní učitel a zakladatel redemptoristů*. Přeložil: M. JANŮ. Hlučín: Exerciční dům, 1931.
3. BIBLE – Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 1995. ISBN 80-85810-08-5
4. DACHOVSKÝ, Karel. *Sv. Alfons z Liguori*. Praha: Nakladatelství Řád, 1996.
5. DE LIGUORI, Alfons Maria. *Modlitba: účinný prostředek k věčné spáse a všem milostem, které si od Boha žádáme*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. ISBN 80-7192-161-0
6. DE LIGUORI, Alfons Maria. *Rozjímání*. Přeložil K. DACHOVSKÝ. Praha: Nakladatelství Řád, 1992.
7. DE LIGUORI, Alfons Maria. *Úvahy a rozjímání o umučení Ježíše Krista. Ejhle, Beránek Boží!* Přeložil: F. BLAŽEK. Praha: Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel, 1902.
8. DE LIGUORI, Alfons Maria. *Úvahy o řeholním životě*. Přeložil K. DACHOVSKÝ. Praha: Nakladatelství Řád, 1990.
9. DE LIGUORI, Alfons Maria. *Vznešenosti Panny Marie – I. díl*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 978-80-7266-306-4
10. DE LIGUORI, Alfons Maria. *Vznešenosti Panny Marie – II. díl*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 978-80-7266-307-1
11. DE LIGUORI, Alfonz Mária. *Cesta lásky*. Bratislava: Redemptoristi – Slovo medzi nami, 2012. ISBN 978-80-89342-31-0
12. DE LIGUORI, Alfonz Mária. *Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Panny Márie*. Bratislava: Vydavateľské družstvo Lúč 1993. ISBN 80-7114-088-0
13. DE LIGUORI, Alfonz Mária. *O zjednotení s Božou vôľou*. Bratislava: Redemptoristi – Slovo medzi nami, 2012. ISBN 978-80-89342-37-2
14. DE LIGUORI, Alfonz Mária. *Praktický sprievodca spovedníka*. Bratislava: Redemptoristi – Slovo medzi nami, 2012. ISBN 978-80-89342-32-7
15. DE LIGUORI, Alfonz Mária. *Vo svetle večnosti – príprava na smrť*. Michalovce: Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, 2006. ISBN 80-88724-25-2

16. DUDEL, Erwin. *Anwalt Gotte und der Menschen, Alfons von Liguori*. Benn: Hofbauer-Verlag, 1963.
17. HEINZMANN, Josef. *Nepokoj lásky – Alfons Maria de Liguori*. České Budějovice: Sdružení sv. Jana Neumanna, 1996. ISBN 80-901602-7-1
18. Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Svatá Hora: Pražská provincie redemptoristů, 1994. ISBN 80-901602-1-2
19. MEUKEMEESTER, Mauricius de. *Dejiny kongregácie Najsv. Vykupiteľa*. Přeložil: J. KINTLER. Nitrianska Blatnica, 1985.
20. OPPITZ, Josef. *Alfonsiánská historie a spiritualita*. Přeložil S. PŘIBYL. Svatá Hora: Redemptoristé, 1994.
21. SLOTA, Boleslav a kol. *Svetlá pre biednych*. Bratislava: Redemptoristi – Slovo medzi nami, 2003.

Elektronické zdroje

- BREHL, Michael: *Svätý Alfonz de Liguori a Mária, Božia matka*. URL: <https://redemptoristi.sk/svaty-alfonz-de-liguori-a-maria-bozia-matka-michael-brehl/> (16.2.2020)
- HERZIG, Anneliese: *Klement Mária Hofbauer: muž priateľstiev a nadväzovania kontaktov*. URL: <https://redemptoristi.sk/jedno-telo-7-klement-maria-hofbauer-muz-priatelstiev-a-nadvazovania-kontaktov/> (9. 4. 2021)
- LEITGÖB, Martin: *Klement Mária Hofbauer: tvorivo verný a solidárny so svojou dobou*. URL: <https://redemptoristi.sk/jedno-telo-8-klement-maria-hofbauer-tvorivo-verny-a-solidarny-so-svojou-dobou/> (13. 4. 2021)